

ANLEGGSS

Nr. 2-2012 | 53. ÅRGANG

MASKINEN

RENSER SKITTEN SNØ

8

JCB-MØNSTRING

16

ANLEGGSDAGENE

42

OM ANLEGGSTRANSJEN OG MASKINENTREPRENØRENE FORBUND



Vinter ingen hindring

Laserkampanje

Mikrofylnlasere for bruk på bygg og anlegg

Kampanjepris:



ML23, Automatisk Enfallslaser**

Veil pris kr. 21.990.-

kr. 17.900,-



ML24, Automatisk tofallslaser**

Veil pris kr. 26.990.-

Fjernkontroll RC24

Sikteikkert

kr. 22.900,-

kr. 2.900,-

kr. 1.500,-



ML10, planlaser*

Veil pris kr. 7.900.-

kr. 6.900,-



ML11, enfallslaser*

Veil pris kr. 10.900.-

kr. 8.900,-



ML13, tofallslaser*

Veil pris kr. 12.900.-

kr. 10.900,-



MLP120C, rørlaser***

Veil pris kr. 22.900.-

kr. 20.900,-



**Alle lasere leveres* med en
fôret softshell jakke!**

– Husk å oppgi jakke-
størrelse ved bestilling.

*så langt lageret rekker.

* Leveres i koffert med handmottaker HS10, stativ FS30M
og 5 meter teleskopstang.

** Leveres i koffert med håndmottaket Rod-Eye digital,
stativ LAT265 og 5 meter teleskopstang.

*** Leveres i koffert med blink, fjernkontroll, batteri og lader.



RD316 Metallsøker

Veil pris kr. 9.500.-

kr. 7.900.-



CAT3+ & GENNY Kabel- og rørsøker

Veil pris kr. 17.000.-

kr. 13.900,-

Alle priser er eks mva, og kampanjen varer ut mars.

FORHANDLERE:

Alta: Trailer og Maskinservice AS. **Vadsø:** Pedersen Maskinsalg. **Tromsø:** Steinly Hydraulikk. **Fauske:** Serkon. **Bodø:** Euroskilt AS. **Mo I Rana:** Euroskilt AS. **Trondheim:** Optec AS, Sveinung Aaslund. **Molde:** Åndal Maskin AS. **Ålesund:** Hausken Traktor og Maskin AS, T.B. Gangstad AS. **Bergen:** Motorsalg AS, Stang Maskin AS. **Stavanger:** Kolnes Geoservice. **Bryne:** Rogaland Maskinservice A/S. **Sola:** Haugslund Elektro Mekanisk AS. **Klepp:** Geopartner AS. **Kristiansand:** B. Bergum. **Stokke:** Montør Bjønness Landbruk og Industriservice. **Sandefjord:** Anlegg- og Miljøservice AS. **Drammen:** Malleus Maskin AS. **Vikersund:** Snarum Bygg AS. **Hamar:** Maskinstyring AS. **Furnes:** O.K. Kompressorservice. **Fagernes:** Eik Senteret.



**Gratis digital kjørebok og
alle landets bensinstasjoner
i samme app!**

Last ned gratis



UNN BEDRIFTEN DIN SKADEOPPGJØR SLIK DET BURDE VÆRE.

Det aller viktigste med en forsikring er det som skjer etter at en skade har skjedd. Hvordan du blir møtt av forsikringsselskapet, hvor smidig det fungerer, og hvor raskt du kan få i gang virksomheten igjen. Det er dette som er vår spesialitet, skadeoppgjør slik det burde være:

1. Du melder enkelt fra om skaden på vår hjemmeside (vil du heller ringe, går det selvfølgelig like bra).
2. Vi tar over ansvaret. Vi løser mer enn halvparten av alle saker innen 24 timer, og ved en større skade er vi på plass innen tre timer. Dessuten får du en egen kontaktperson som tar hånd om saken din hele veien.
3. Vi kontakter de spesialistene du trenger og sørger for at de kommer til deg. Ettersom vi tar hånd om flere skader enn noen andre (1,4 millioner i året) har vi skaffet oss bransjens aller beste partnere.
4. Du får hele tiden informasjon om hva som skjer og kan konsentrere deg om bedriftens egentlige virksomhet i ro og mak.

www.if.no/bedrift
02400



Rolig, vi hjelper deg.

Utgiver: Maskinentreprenørenes
Forbund

Redaksjon og annonser:

Pb. 505, Sentrum, 0105 Oslo
Fred. Olsens gate 3, 0152 Oslo
Tlf. 22 40 29 00 / Faks 22 33 31 89

I redaksjonen:

Svein Erik Madssveen, ansv. redaktør
svein.erik.madssveen@mef.no
Tlf. 22 40 29 19/900 77 989
Runar F. Daler, journalist
runar.daler@mef.no
Tlf. 22 40 29 22/482 46 412
Siri Ulvin, siri.ulvin@mef.no
Monica Kentsrud
monica.kentsrud@mef.no

Grafisk utforming:

Kari H. Bijmolen, kb@mef.no

Illustrator: Annlaug Auestad

Annonser:

Berit Kjølø, bk@mef.no
Tlf. 22 40 29 18/951 10 179

På forsiden: Bård Feragen
Forsidefoto: Svein Erik Madssveen

Design: DALE+BANG

Trykk: Kai Hansen Trykkeri

ISSN 0003-3715
52. årgang

Abonnement:

DB Partner AS - am@dbpartner.no
Postboks 163, 1319 Bekkestua
Konto: 1602.55.93417
Pris: 560,- pr. år

Fagpressen



Forsidesak:

Vinter ingen hindring S. 22

NORGE | RUNDT

Sidene **60 - 63**

INNHOLD

LEDER	7
RENSER OSLO-SNØEN	8
MEF HAR ORDET	11
JURIDISK HVERDAG	12
ANLEGG SINDEKS	15
JCB-NYHETER	16
VINTER INGEN HINDRING	22
AVFALLSDAGENE	26
LANDMØTET I ALTA	27
MONSTERNYTT FRA HITACHI	29
PROFILER: OLA P. SKOTT	30
TEST: AHLMANN AS900	34
TEST: JEEP WRANGLER	40

ANLEGGSDAGENE	42
NORGE RUNDT	60
MIN DAG	64
MASKINELT TILBAKEBLIKK	68
BOREBRANSJEN PÅ BANEN	70
PÅ KANTEN/SUDOKU	73
ANLEGGSKRØSSET	75

WWW.360.NO

VI INVITERER TIL NYTT

SYMPOSIUM I 2012

29. FEBRUAR OG 1. MARS



HVOR:

CLARION HOTEL OSLO AIRPORT
GARDERMOEN

ÅRETS TEMA:

VEDLIKEHOLD – VÅRT FELLES ANSVAR

WWW.360.NO

GÅ INN PÅ HJEMMESIDEN FOR MER
INFORMASJON OG PÅMELDING



BRØDRENE DAHL

FYLKESKOMMUNENES ANSVAR



Statens vegvesen har nylig offentliggjort en rapport om behovet for vedlikeholdsinnsats i fire av landets mest trafikkbelastede fylker. Rapporten gir en samlet oversikt over vedlikeholdsbehovet de neste ti årene langs fylkesveiene i Akershus, Østfold, Oppland og Hedmark, fylker som alle også nå opplever stor innsats på veiinvesteringssiden hva gjelder nybygging. Samtidig er trafikkbelastningen på veiene i de samme fire fylkene gjennomgående langt større enn for noen av de øvrige regnet i antall kjøretøyer sammenholdt med antall kjørte kilometer. Følgelig er etterslepet på vedlikeholdssiden rett og slett enormt.

For Akershus fylke alene har veivesenet kommet fram til en sum på 880 millioner kroner for å ta igjen etterslepet på vedlikeholdssiden de neste ti årene, fordelt på tunneler, drenering, veier med grusdekke, dekkefornyelse på eksisterende veier med fast dekke, diverse veiutstyr som skilting og rekkverk, og ikke minst bruer. Det er snakk om 74 tunneler, 80 dreneringspunkter, ett grusdekkeprosjekt, 322 kilometer fast dekke, 271 punkter med mangelfullt veiutstyr og 131 bruer. For vel to år siden ble forvaltningsreformen satt i verk. Staten overlot ansvaret for drift og vedlikehold av 17.000 kilometer riksvei til landets fylkeskommuner basert på ekstra tilførsel av statlige penger. Desentraliseringen og lokale prioriteringer skulle bli enda mer tilpasset stedlige forhold som bosetting, næringsliv og andre presserende behov. Det oppsto omgående en frykt for politiske omprioriteringer i fylkeskommunale fora med svekket pengebruk av statens midler på vei, på bekostning av å fylle andre viktige fylkeskommunale behov med de samme pengene.

Da rapporten som omhandlet pengebehovet til dekning av vedlikeholdsetterslep i de fire nevnte fylkene var klar, viste det seg at Akershus fylkes stipulerte samferdselsbudsjetter de neste årene faktisk allerede har en stor del av de 880 millioner kronene på plass. Fylkespolitikkerne trenger bare å plusse på fem prosent årlig de neste ti årene – totalt 220 millioner kroner – for å kunne legge hele summen som veivesenet har kommet til, på bordet. Forutsetningen er at Staten også kjenner sitt ansvar med forvaltningsreformen og uten videre diskusjoner spytter inn midlene som veivesenet stipulerer. Når Statens vegvesen nå gir Akershus fylkeskommune ros og bekrefter at fylket er best i klassen i sin egen Region Øst når det gjelder fornuftig budsjettering til framtidig veivedlikehold, er det grunn til å råde de øvrige fylkeskommunene til å følge opp. Hedmark og Oppland skal ifølge nevnte rapport ligge langt mindre gunstig an enn Akershus. At Staten innfir sin del av forpliktelsene er en selvfølge. Men også fylkeskommunene er nødt til å gjøre sin del av jobben dersom intensjonen med forvaltningsreformen skal komme i mål.

SKITTEN SNØ BLIR RENT

Nå blir det slutt på de skjemmende og miljøfarlige snødeponiene man har blitt vant til å se rundt omkring i hovedstaden. Under et telt ved Akershuskaia i Oslo sentrum ligger NCCs nyåpnede snøsmelteanlegg, som smelter og renser 500 kubikkmeter møkkete bysnø i timen.

Når Anleggsmaskinen er på besøk ved den innovative lekteren kommer en jevn strøm av lastebiler og dumper snø og is ned i et sultent stålgap. Der står en mingraver parat og sørger for å spre massene slik at alt faller ned gjennom en rist og blander seg med sjøvann, før det sendes inn i selve renseanlegget.

– Anlegget kan håndtere ca. 20 lastebillass i timen, og det tar kun ti minutter fra snøen helles ned i denne grovknuseren til den sendes ut i fjorden som bortimot rent vann, forteller driftsleder for anlegget, Hans Kevin.

Internasjonal oppmerksomhet

Inne i renseanlegget passerer massene gjennom et 200 meter langt kar. Snøen smelter relativt raskt, ettersom havvannet som benyttes alltid holder flere plussgrader.

– Vannet som brukes til smeltingen hentes fra 21 meters dyp ca. 100 meter ut i fjorden her. Det er vanligvis rundt fire grader varmt og blir aldri kaldere enn 1,5-2 grader, forteller sjefingeniør i NCC, Terje Myrhaug, som har vært ansvarlig for utviklingen av snøsmelteanlegget, som er det eneste i sitt slag i verden. Nyskapningen har for øvrig vakt internasjonal interesse. Når pressen er på omvisning den siste dagen i januar, følger også en delegasjon fra Stockholm havn spent med. I tillegg har det vært interesse fra blant annet Russland, Canada og Finland.

80 tonn grus

På sin ferd gjennom anlegget blir de smeltede snømassene gradvis renere og renere, ettersom de skitne bestanddelene skilles ut ved hjelp av stadig finere filtre. Og det er ikke småtterier som skjuler seg i snøen fra Oslos gater.

– Foruten plankebiter, enkelte kantsteiner og andre relativt store steiner, samlet vi forrige helg opp hele 80 tonn grus fra snømassene her. Slam, grus og tunge artikler synker til bunns, så henter vi det opp med jevne mellomrom. Grusen som ikke er forurenset kan jo gjenbrukes, mens de miljøfarlige massene blir deponert, sier Kevin.

– Vi har fått utslippstillatelse fra Fylkesmannen, men for at det ferdig rensede vannet skal kunne slippes ut i fjorden, må det oppfylle visse kvalitetskrav. Vi tar automatiske vannprøver én gang i timen for å forsikre oss om at vi overholder disse kravene.

Åtte år – i første omgang

NCC har inngått avtale med Oslo kommune om drift av smelteanlegget i åtte år, inkludert denne vinteren, og lekteren vil være på plass fra desember og ut mars hvert år.

Tekst og foto

| RUNAR F. DALER



Møkkete oslosnø dumpes ned i renseanlegget ved Akershuskaia for å smeltes og renses.



80 tonn grus ble samlet opp fra snømassene her i løpet av en helg, ifølge driftsleder Hans Kevin.

SJØVANN



De skitne partiklene skilles raskt ut fra snøen i smelteanlegget.

N Norgeodesi AS

KOMPETANSE- OG UTSTYRSLEVERANDØREN

- som er med hele veien!

GL 522

2-fallslaser med Grade Match som automatisk finner det aktuelle fallet mellom to punkter. Leveres med fjernkontroll, lasermottaker med høydeangivelse i millimeter og oppladbare batterier.

23.500,-



Laser LL100

Helautomatisk planlaser med manuelt fall. Komplet i koffert med lasermottaker, stativ og nivellerstang.

7.950,-



Alt i en koffert!

Kampanjetilbud på Trimble S8

Vision Robotic med kamera og videostyring.

**Oppgrader nå!
Få kampanje-
og/eller
innbyttetilbud.**



Entreprenørpakken R4 med massebergning

- GPS/GLONASS mottager
- TSC2 målebok med Survey Controller
- Inkludert Vei stikking
- PC programvare for masseberegning
- Komplet med tilbehør



Pakkepris
129.000,-

Alle priser er eks. mva.

N Norgeodesi AS

Hovedkontor:

Ringeriksveien 155 - 157
Postboks 91,
1313 Vøyenenga
Tlf. 67 15 37 80
Faks 67 15 37 99

Avd.: Bergen

Liamyrene 20, 5132 Nyborg
Tlf. 55 53 87 40
Faks 55 53 87 41

Avd.: Trondheim

Terminalen 10, 7080 Heimdal
Tlf. 72 59 92 80
Faks 72 59 92 85

www.norgeodesi.no

Trimble

Din grossist på Vann og Avløp

Ahlsell Norge AS har 60 avdelinger rundt i Norge
og er totalleverandør på VA



Vi har stor kompetanse innen spesialavdelinger som Havbruk, Vannkraft, Geopro, Verktøy og Elektro. Avdelingene har lang erfaring med produkter og løsninger innen sitt fagområde.

Ahlsell Norge AS, Pb. 184, 4065 Stavanger
Tlf.: 51 81 85 00. www.ahlsell.no

ahlsell
gjør det enklere å være fagmann



Nyvinninger

– og snart er det vår!

Årsmøtesesongen er godt i gang i MEFs organisasjon. Jeg treffer mange på møtene rundt om i landet, men vil også benytte denne anledningen til å si takk for sist til de av dere som deltok på Anleggsdagene i slutten av januar. Tre dager med en godt besøkt Leverandørmartn og i alt fire seminarer med til sammen mer enn 730 deltakere.

En nyvinning i år var Veibyggerdagen, som kom til i et samarbeid mellom MEF og Statens vegvesen. MEF setter pris på dette samarbeidet, og regner med at denne dagen, der vi setter veitekniske og kontraktsmessige problemstillinger på dagsorden, blir en årlig foreteelse.

Næringspolitisk dag, et annet av seminarene på Anleggsdagene 2012, hadde også mange fornøyde deltakere. Ikke noen nyvinning – det var den tidligere Samferdselsdagen med nytt navn - men ikke mindre interessant av den grunn! Jeg finner, på vegne av alle som bygger og vedlikeholder veg her til lands, grunn til å være optimistisk siden samferdselsminister Kleppa der gikk langt i å love oss 100 prosent oppfyl-ling av Nasjonal Transportplan i 2013. Overoppfyl-ling av NTP er en av MEFs næringspolitiske flaggsaker for i år, og MEF minner også om dette i et brev til regjeringen i forbindelse med at det nå arbeides med budsjettet for 2013. Jeg kan love at vi skal presse på videre i denne saken.

I tillegg til årsmøtetravelheten i vår organisasjon arrangerer MEF Avfallsdagene 7. – 8. mars. Gjenvinnings- og avfallshåndteringsbransjens årlige møteplass med seminar, leverandørtorg og sosialt samvær – også der endrer vi noe på arrangementet til beste både for deltakere og leverandører.

Og så tenker du at det er vel ikke flere nyvinninger nå? Feil! For Arbeidsgiverdagen går for første gang i historien av stabelen på Gardermoen torsdag 15. mars. MEF har tidligere arrangert Tariffkonferansen for alle MEF-bedrifter med tariffavtale. Den er nå historie. Arbeidsgiverdagen er for ALLE MEF-bedrifter. Målet vårt er at du ved å delta skal bli oppdatert på de viktigste problemstillingene du som arbeidsgiver ofte må ta stilling til i løpet av arbeidsdagen. Vi inviterer til å delta i et fellesskap der vi sammen styrker og utvikler arbeidsgiverfunksjonen i medlemsbedriftene. MEF anser dette som så viktig at vi dekker utgiftene til rimeligste reisealternativ for en person fra hver bedrift. Hver bedrift kan i tillegg delta med en kvinnelig ansatt. Her er det begrenset antall plasser, så er du ikke allerede påmeldt, ta kontakt med MEF snarest.

For øvrig er vi ved hovedkontoret godt i gang, for ikke å si snart ferdig, med detaljplanleggingen av MEFs landsmøte som i år arrangeres i Alta i månedsskiftet juni – juli. Det blir garantert en opplevelse. Flere viktige saker skal opp til behandling på Landsmøtet, blant annet Strategisk plan for 2012-2016, konfliktfond, endringer i kontingentsystemet og vedtektsendringer. Så jeg vil oppfordre deg til å melde deg på og bli med på å forme organisasjonens framtid!

Jeg ønsker alle en produktiv vår med mange nyvinninger!

Trond Johannesen



Etablering av nye kontraktsstandarder

Ved etablering av nye kontraktsstandarder innenfor totalentrepriser (NS 8407 og 8408) foreligger det nå omforen- te kontraktsvilkår innenfor så vel ordinær utførelsesen- treprise som totalentreprise.

På tross av dette får juridisk avdeling mange henvendelser fra medlemsbedrifter, hvor byggherren viser til Norsk Standard, dog med betydelige endringer/tillegg. Ikke sjelden opplever vi betydelige skjerpelser i kontraktsvilkårene i disfavør av entreprenør. Rettelsene går ofte på mulige hindringer av trafikk, skade på fastmerker, trær, vegetasjonsområder, o.l.

Før en vurderer å delta i tilbud/anbudskonkurransen, er det derfor svært viktig å gjennomgå de kontraktsvilkår byggherren påbe- roper i anledning entreprisen. Særlig da slike konvensjonalbøter ofte vil kunne pådra entreprenøren betydelige merkostnader. Det er i den anledning svært viktig å ha kunnskap om hvilke kon- traktsvilkår som evt. kan dekkes via forsikringsdekning/vilkår. Jeg viser her til egen artikkel av Ulf Michaelsen under denne samme spalten.

Ved ordinære utførelsesentrepriser er det avgjørende å ha klart for seg at den forsikringsdekning som tegnes, kun angår "skade som han og hans underentreprenører kan påføre byggherren eller tred- jemanns person og ting". F.eks. er hindring av trafikken og forsin- kelser på prosjektet som utløser konvensjonalbøter ingen skade og vil således ikke ha noen forsikringsmessig dekning.

Konvensjonalbøter i forbindelse med skade på f.eks. fastmerker eller trær/vegetasjonsområder, vil ofte være betydelig høyere enn det faktiske økonomiske tapet ved mulig skade. Dette skaper for- sikringsmessige utfordringer.

I utgangspunktet kan profesjonelle aktører, i dette tilfellet entre- prenør og byggherre, etablere kontraktsvilkår på fritt grunnlag. Vilkår som ofte er til sterk ulempe for den ene part vil kunne en- dres eller settes til side, for så vidt det vil virke urimelig og være i strid med god forretningsskikk å gjøre dem gjeldende (Avtalelo- ven § 36). Dette skal jeg behandle nærmere i en senere artikkel i Anleggsmaskinen. Jeg skal på generelt grunnlag tilkjennegi at det skal mye til før slike avtaler blir endret eller satt til side. Utgangs- punktet er imidlertid at entreprenører ikke har forsikringsdekning for avtaler som avviker fra etablerte norske kontraktsstandarder. Jeg viser til artikkelen fra If v/Ulf Michaelsen.

Min anbefaling ut fra erfaring er derfor at entreprenører som øn- sker å delta i anbud/tilbudskonkurranser, først setter seg grundig inn i byggherrens tilkjennegitte kontraktsvilkår og foretar en vurdering av hvorvidt disse er akseptable for å kunne delta i kon- kurransen eller ikke. Tilbyder må også vurdere hvorvidt det er nødvendig med ytterligere tilleggsforsikringer. Det er her viktig å ha nær dialog med sin forsikringsagent for å få avklart risiko og hvilke forsikringsdekninger som kan tegnes.

Advokat

| ERLING M. ERSTAD

Er du medlem og har spørsmål til eller trenger råd fra MEFs juridiske avdeling? Ta kontakt på telefon 22 40 29 00 eller e-post AvdJuridisk@mef.no MEFs juridiske avdeling består av ansvarlig advokat Erling M. Erstad, advokat Thomas Kollerød, advokat Gun Marit Stenersen og advokat Tone C. Gulliksen.

SKADER SOM FALLER UTENOM SIKRINGEN

Ansvarsforsikringen er en trygghet for en bedrift hvis virksomheten påfører andre en skade. Forsikringen dekker det økonomiske ansvar sikrede kan pålegges etter alminnelige rettsregler for skade på personer eller ting som tilhører andre.

De viktigste unntakene i en ansvarsforsikring av betydning særlig for bygge- og anleggsbransjen, er unntaket for omgjøring av egen kontrakt, unntaket for dagsbøter og unntaket for ansvar som en følge av at forsikringstaker i kontrakt påtar seg et ansvar som strekker seg lenger enn det som følger av alminnelig erstatningsrett.

En ansvarsforsikring dekker følgeskaden som oppstår ved at kontraktarbeidet blir feilaktig utført, men ikke entreprenørens kostnader for å gjøre om sin egen kontrakt. Eksempel på dette er dårlig grunnarbeid som fører til setningsskader. Omgjøring av grunnarbeidet er en del av kontrakten og må derfor dekkes av entreprenøren selv.

Dagbøter i forbindelse med for sent ferdigstilt bygg er heller ikke dekket av ansvarsforsikringen, siden det er en del av kontrakten å være ferdig med bygget innen rett tid, og har preg av å være en straff for foarsinkelse i stedet for erstatning som følge av en erstatningsmessig skade.

I forbindelse med jernbaneutbygging langs Mjøsa opererer oppdragsgiver med bøter, for eksempel bøter for hvert 15. minutt togstans og bøter for skade på vegetasjonen. Dette er rent kontraktsansvar og formuestap uten relasjon til konkret fysisk skade på person eller ting. Bøter er også generelt unntatt i forsikringsvilkår.

Dersom entreprenør kan holdes ansvarlig for skade etter alminnelig erstatningsrett, dekkes ansvaret i henhold til vurderingen av hva det økonomiske tapet vil være uavhengig av beløpene som ligger i kontrakten.

Dessverre kommer spørsmål om forsikringsdekninger ofte inn til selskapene etter at kontrakten er underskrevet. Bruk derfor tid til å lese gjennom kontrakten og bruk gjerne forsikringsselskapet som rådgiver på de punktene som dreier seg om erstatningsansvar.

Salgssjef IF

ULF MICHAELSEN

KOMATSU

Call the experts[®]
for redusert dieselforbruk.



Den nye Komatsu PC240LC-10

Den nye Steg IIIB motoren og ny hydraulikk-teknologi reduserer dieselforbruket til din Komatsu. Dette sparer miljøet! PC240LC-10 har forbedret førermiljø og er lett å vedlikeholde.

Reduser kostnadene dine og ta kontakt med din Komatsu forhandler nå!



HESSELBERG

Ulvenveien 84, Postboks 185 Økern, 0510 Oslo, Tlf. 22 88 72 00
www.hesselberg.no



Scanvaegt snur bransjen på hodet i 2012

Avfallsdagene 2012
Kom innom
stand nr 15
for en
hyggelig
prat!

Møt oss på
Avfallsdagene
2012
Kom innom
stand nr 15
for en
hyggelig
prat!

Scanvaegt satses i Norge med blant annet 3 nye medarbeidere, nye løsninger og tidsriktige produkter.

- > Moderne bilvekt
- > Moderne terminaler
- > Moderne software laget i .Net

AT02171



Hva er ditt behov?



EnviroPac®

- maskiner og utstyr til kildesortering

Vi søker samarbeidspartnere!

EnviroPac AS er Skandinavias ledende leverandør av maskiner og utstyr til kildesortering av avfall. Nå søker vi maskinentreprenører i et samarbeide på salg og service av nedgravde containere.



For ytterligere informasjon:

Tel. 06130 • info@enviropac.no
www.enviropac.no

Salg og service
i hele landet!



Vi fører et bredt sortiment med forskjellige løsninger i flere prisnivåer.

Vekst i omsetningen for bygg og anlegg

Omsetningen i bygge- og anleggsvirksomheten var på 60 milliarder kroner i månedene september-oktober 2011. Det er en økning på 11,8 prosent fra året før.

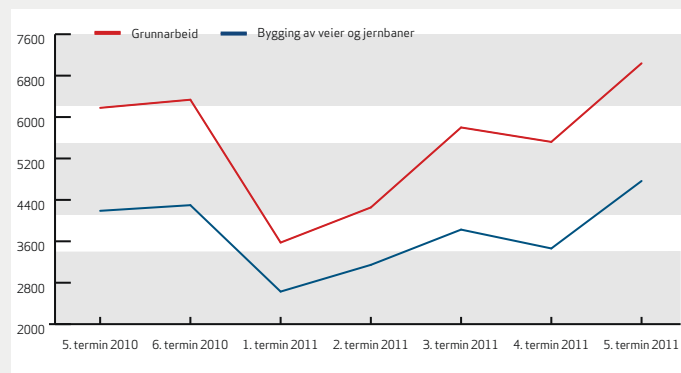
Bedriftene i bygge- og anleggsnæringen omsatte for 241 milliarder kroner i perioden januar-oktober 2011. Det er 10,6 prosent mer enn i de ti første månedene av 2010. For bedriftene som tilhører næringshovedgruppen oppføring av bygninger, steg omsetningen med 14 prosent i de ti første månedene av 2011 sammenlignet med året før. Bedriftene som i hovedsak driver med anleggsvirksomhet og spesialisert bygge- og anleggsvirksomhet, har i gjennomsnitt hatt en omsetningsvekst på henholdsvis 5,9 prosent og 9,2 prosent.

Størst omsetningsvekst i Troms

Bygge- og anleggsbedriftene i Troms har hatt den største omsetningsveksten i de ti første månedene av 2011, en økning på 24,1 prosent fra 2010. Tilsvarende har bedriftene i Aust-Agder den laveste veksten på 3,6 prosent.

Kilde SSB

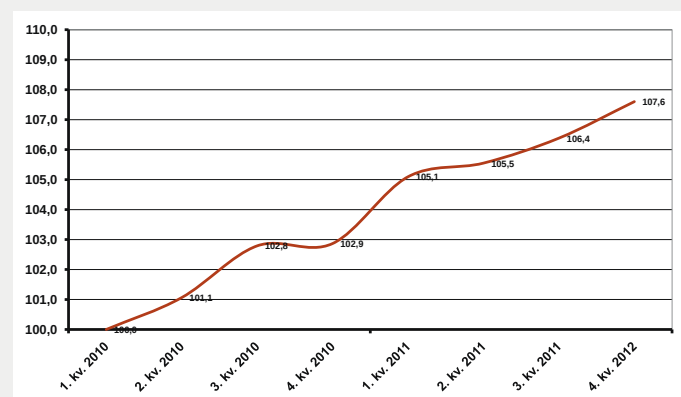
Grunnarbeid/ bygging av veger og jernbaner



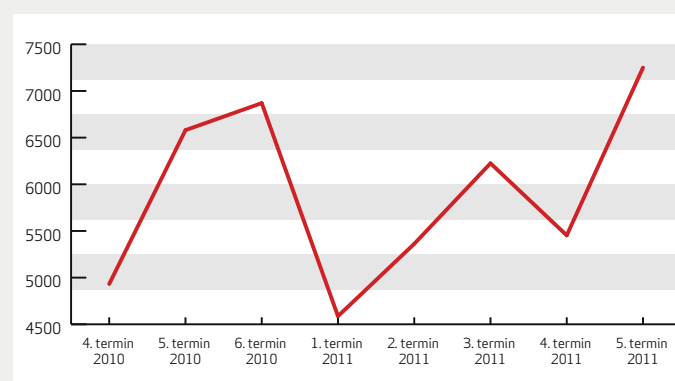
Skogsmaskinindeksen

Har du spørsmål, ta kontakt med MEF v/sjeføkonom Stein Gunnes, stein.gunnes@mef.no, tlf. 22 40 20 25.

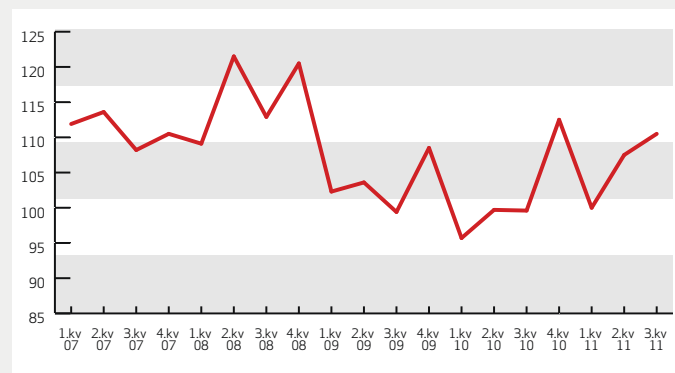
Skogsmaskinindeksen



Omsetningsstatistikk (mill. kroner), Anleggsvirksomhet



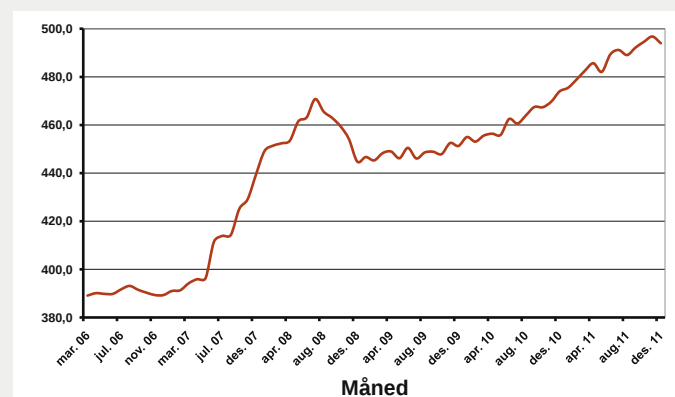
Produksjonsindeks



Anleggsmaskinindeksen

Indeksen omfatter kostnader vedrørende avskrivning, renter, reparasjon, vedlikehold og drift inklusiv førerlønn.

Anleggsmaskinindeksen





MASKINDRYSS FRA JCB



Nye JCB JS260LC er blant de større hjulgraverne som nå er utstyrt med motorer fra Isuzu for å klare de felles gjeldende utslippskravene EU og USA for motorer over 130 kW.

Britiske JCB er Europas største og verdens tredje største anleggsmaskinprodusent. Når nye maskiner skal lanseres, gjøres det selvsagt med brask og bram, og som vanlig litt i forkant av en stor internasjonal maskinmesse. Mest overraskende er bruken av Steg IIIB-motorer fra Isuzu i noen av de største beltegraverne.

Første uka i februar var et internasjonalt pressekorps på plass i La Manga i Spania for å overvære en av de største samlingene av maskinnyheter i JCBs historie. Til dramatisk musikk, som i en storslagen spenningsfilm, fikk pressekorpsset se alle de nye maskinene i aksjon. Ifølge Wikipedia er La Manga det stedet i Europa som kan skilte med flest soldager i året; hele 320. Værgudene slo imidlertid til med bitende kulde og pøsende regnvær da anleggsmaskinene ble vist fram i sedvanlig JCB-regi. Men dansende beltegravere, skrensende hjullastere og synkroniserte teleskoptrucker lot seg åpenbart ikke affisere av det dårlige været. Og da Eye of the Tiger-ljomet fra høyta-leranlegget, manglet bare Rocky Balboa for å gjøre arrangementet komplett.



På rekke og rad

Pressevisningen på La Manga kom den europeiske messeåret litt i forkjøpet, og de fleste av nyhetene vil nok bli å se på blant annet Intermat-messa i april i år, og senere Vei og Anlegg på Hellerusletta. I JCBs utvalg av 19 beltegravere og fire hjulgravere fra 11-46 tonn i JS-serien fikk vi se en del nyheter med Isuzu-motorer med utgangspunkt i utslippsreduksjoner, økt produktivitet, forbedret drivstofføkonomi og røffere design både utvendig og i førerhyttene. Mer om dette lenger ned i artikkelen. Den nye hjullasteren JCB 457 kan laste 360 kilo mer og har 20 grader bedre dumpvinkel enn forgjengeren 456. De nye kompakt-lasterne JCB 135, 155 og 150T annonseres nå som best i drivstofføkonomiklassen, har fått 60 prosent bedre sikt fra førerplassen og kommer med to kjørehastigheter på de to største modellene.

Største teleskoptruck

En helt ny teleskoptruck, JCB 550-80 Loadall, ruver på toppen av denne maskinserien som nå omfatter hele 17 ulike modeller. Motoreffekt på 130 hk, alternativt 145 hk og oljeflode på 140 liter/min åpner for en løftekapasitet på 5 tonn opp til 8,1 meters høyde.

JCB hadde også nytt å by på i det omfattende minigraverprogrammet. 2,7-tonneren 8026 CTS supplerer den litt mindre varianten 8025 ZTS, og har auto kick-down fra førerplass, økt maksimal transporthastighet med 11 prosent til 5 km/t og ny hydraulisk ventilblokk med lenger slaglengde.

Valser og hammere

Også den nye traktorgraveren JCB ICX på 2,85 tonn med 50 hk motor hadde premiere på La Manga, med 3,05 meter som største gravedyp og maksimal lastekapasitet på 600 kg i skuffen. Den engelske maskinprodusenten med 22 fabrikker fordelt på fire kontinenter og flere enn 10.000 ansatte viste også de to nye vibrovalsene VMT380 og VMT430, hver med to valgfrie valsebredder, 1,3 eller 1,4 m, som erstatning for tidligere VMT390 og VMT500. Vibrasjonsfrekvensen er lagt til 66 Hz som igjen gir økt kompresjonskapasitet. Også tre nye pigghammere sto på programmet for maskiner fra 10-28 tonn; HM870Q (19 kW), HM1270Q (25,6 kW) og HM1570Q (29,5 kW). Hammerene er CE-godkjent i bruk sammen med JCBs egne maskiner og leveres klare til bruk med fester, slanger og annet nødvendig tilbehør.



1 Rotbløyte Værgudene viste seg ikke fra sine beste sider da JCB viste de aller siste nyhetene i vanligvis solrike La Manga i Spania.

2 Forbedret Hjullasteren JCB 457 erstatter forgjengeren 456, laster 360 kg mer og øker dumpvinkelen med 20 grader.

3 Størst Helt nye 550-80 Loadall teleskoptruck er nå JCBs aller største i sitt slag blant i alt 17 varianter.

4 Mini 2,7-tonneren 8026 CTS er siste skudd på stammen i JCBs brede utvalg minigravemaskiner.

5 Original Hjulgraverne 145W (bildet) og 160W har fått 4,4-liters JCB Dieselmex motorer.

6 En av tre 155T er en av tre nye kompaktlastere med opp til 60 prosent forbedret sikt fra førerplassen.



Isuzu-overraskelse

Maskindrysset av mange nye modeller fra JCB har selvsagt sammenheng med introduksjonen av Steg IIIB-motorer. Her har engelskmennene valgt å bruke motorer fra Isuzui som benytter seg av blant annet variabel turbogeometri, resirkulering av avgasser og partikkelfilter sammen med avansert elektronisk motorstyring og forbedret hydraulikkteknologi for å klare utslippskravene. Dermed forbedres ifølge produsenten også drivstoffutnyttelsen med 8 prosent. Disse motorene sitter nå i beltegravemaskinene JS 240CL (24 tonn), JS 260CL (26 tonn), JS 330CL (33 tonn) og JS 360CL (36 tonn), som alle har motoreffekter på mer enn 130 kW. Alle JCBs beltegravere fra 20-24 tonn, som utgjør om lag en tredel av alle solgte maskiner, har nå en stor 4,8 liters Dieselmex motor som kraftpakke. Den mindre JCB 4,4 liters-motoren erstatter samtidig Isuzu-motoren i beltegraverne fra 11 til 18 tonn, JS 115CL, JS 130CL, JS 145CL, JS 160CL og JS 180CL, samt hjulgraverne JS 145W og JS 160W (15 og 17 tonn). Motor med økt slagvolum i 4,4 literen for noen av de nevnte modellene gjør at noen av disse nye maskinene får gjennomgående enda lavere drivstofforbruk enn

andre – og tilsvarende redusert miljøfarlig utslipp enn forgjengerne. JCB, som for 10 år siden ikke produserte egne motorer i det hele tatt, har nå solgt 155.000 egenproduserte motorer.

Nye investeringer

Mens det globale anleggsmaskinmarkedet ifølge JCB økte med 18 prosent i 2011 sammenlignet med året før, økte JCBs eget globale salg økte med 30 prosent. Selskapet regner også med videre vekst i tiden som kommer, og annonserte i januar planer om å investere 37 millioner euro på å utvikle neste fase av Dieselmex-motorfamilien. Maskinprodusenten har også nylig investert 75 millioner euro i en ny gravemaskin- og traktorgraverfabrikk i Brasil, som skal åpne senere i år og 23 millioner euro i en ny motorfabrikk i India, som vil doble produksjonen av traktorgravere til 100 per dag. I tillegg 30 millioner euro i et helt nytt spekter av kompaktlastere, produsert i Savannah, Georgia.

Tekst og foto

| RUNAR F. DALER

Riktig redskap til riktig jobb!



Med OilQuick hurtigkoblingsfester kobler du hydrauliske redskaper direkte fra førerstedet fort, enkelt og lønnsomt.

OilQuick er markedets mest avanserte hurtigkoblings-system og er å få til gravemaskiner mellom 1-120 tonn.



Mekanisk redskapsgrind



Hydraulisk redskapsgrind



Hammerplate



Pendeladapter

OTS Trading

Overseas Trading & Service Co. A/S
Postboks 267, 1326 Lysaker

Tlf. 67 12 24 60 - fax 67 58 07 16

Die mob. 950 60 166, Kjell mob. 907 64 332 - Adv.kontor Larvik: A. Bratlie tlf.: 920 58 816

e-mail: mail@ots.no - www.ots.no



Over 300 produkter – 1 leverandør.

Kontakt oss på følgende tlf. nr.

WACKER NEUSON hovedkontor: 63 86 89 00

Jan Gunnar Halstvedt: 920 33 492

Johnny Valentinsen: 907 60 310

Sør- og Vestlandet: Johan Mathisen, 915 52 945

Midt-Norge: Peter Skagseth, 915 57 308

Forhandlere:

Vestfold og Telemark: Hella Maskin, 35 97 99 88

Haugaland: Multimekanisk, 957 56 161

Hordaland og Sogn og Fjordane: Hella Service Bergen, 911 00 506

Nord-Norge: Alfred's Maskin og Utstyr AS, 75 52 84 40

www.wackerneuson.com



**WACKER
NEUSON**

ANLEGGSMASKINEN

UTGIVELSER 2012

Nr.	Materiellfrist	Utgivelse	Tekniske data	
1	6. januar	18. januar	Bladformat:	230x310
2	6. februar	17. februar	Satsflate:	185x270
3	6. mars	19. mars	Antall spalter:	4
4	4. april	19. april	Spaltebredde:	42
5	14. mai	29. mai	Ferdiggjøring:	Stiftet
6	13. juni	26. juni	Utfallende trykk:	Ja
7/8	10. august	22. august	Papirkvalitet	
9	7. september	19. september	4 sider omslag:	200 g gloss
10	8. oktober	19. oktober	Papirkvalitet innmat:	100 g gloss
11	7. november	20. november	Raster omslag:	80
12	5. desember	18. desember	Raster innmat:	80

I tilfeller hvor materiellfristen overskrides, vil uten forvarsel, siste innrykkede annonse benyttes.

Bladet utformes i InDesign. Elektronisk levering: InDesign-, pdf- og bildefiler. Bilder skal være i cmyk og ha oppløsning på 300 dpi.

PRISER & FORMATER

Format 4 farger

2/1 side	31 100
1/1 side	17 990
1/2 side	10 390
1/3 side	7 890
1/4 side	6 100
1/8 side	3 740

Spesialplassering

2. omslag	1/1 side	20 490
3. omslag	1/1 side	20 490
Bakside	1/1 side	23 400
Midtside	2/1 side	33 290

Bilagspriser

Format	Pris	Maks. vekt
2 sider løst	24 790	10 gram
4 sider løst	27 660	20 gram
4 sider stiftet	19 500	20 gram
8 sider løst	39 000	40 gram
8 sider stiftet	30 700	40 gram

Rabatter

11 innrykk	15%
6 innrykk	10%
3 innrykk	5%

Stiftet bilag

Leveres i format 303 x 213 mm.

Løst bilag

Leveres i format 293 x 205 mm. Plastpakkes.

Annonseformater innenfor margen

1/1 side	185 x 270	
1/2 side		
Stående:	90 x 270	Liggende: 185 x 133
1/3 side		
Stående:	60 x 270	Liggende: 185 x 90
1/4 side		
Stående:	90 x 133	Liggende: 185 x 65
1/8 side		
Stående:	90 x 65	Liggende: 185 x 33

Utfallende annonser (uten marg)

For utfallende annonser må det legges til 6 mm i høyde og 6 mm i bredde.

Avbestilling

4 uker før utgivelse. Reklamasjonsretten bortfaller hvis materiellfrist ikke overholdes. Reklamasjoner, rettelser og stoppordre må gis skriftlig.

Betalingsbetingelser

Netto pr. 30 dager.

VINTER INGE



Like blid Like før januar gikk over i februar kunne Bård Feragen fornøyd fastslå at fimbulvintervær på Røros så langt hadde stanset kun én eneste hel arbeidsdag.

Like før januar måned bikket over i februar hadde daglig leder Bård Feragen i Feragen Maskin AS på Røros så langt denne vinteren bedt karene sine holde seg unna utearbeid bare én eneste dag på grunn av sprengkulde.

Men da februar for alvor tok over for januar, skremte Sibir-kulda toppen av kvikksølvssøyla igjen ned mot minus 30-merket. Og langt der nede på skalaen søkte den varig tilhold i flere dager på rad.

Likevel, første halvdel av inneværende vintersesong har vært den rene idyllen for store deler av norsk anleggsbransje. Så også på Røros. Mange unormalt milde arbeidsdager har rådet grunnen stor sett over hele landet, og det langt inn i det nye året. Mye vind og føyke, ja vel,

men slikt vender bare anleggsbransjen ryggen til og føyser av.

De få dagene kulda festet litt hardere grep i innlandet i perioden, parerte karene hos Feragen Maskin ved bare å ta på ei lue under hjelmen, litt tjukkere votter mot gryende neglesprett og fortsatte som vanlig. For tradisjonell anleggsdrift i sprengkulde vinterstid er spesialitet for maskinentreprenøren på Røros.

- Kaldt i dag? Nei, temperaturen nå er jo ingen ting å bråke om. Så langt

N HINDRING!



Varm under Når kulda blir vel plagsom plukker Tor Jan Feragen fram lua, som så toppes av den sedvanlige anleggshjelm.

i januar har vi bare hatt én dag med sprengkulde. 28 minus, og vi måtte trekke innendørs. Da skulle du vært her i fjor vinter! Vi måtte innstille alle utarbeidene våre i tre uker i strekk med konstant 30 minus og tidvis enda lavere. Når slikt skjer er det faktisk ganske kaldt på Røros også, slår Bård Feragen fast.

Stabilt vinterleie

Uansett, minusgradene på Røros er alltid såpass stabile og jevnt over lave at sparkstøtting er allemannseie og i daglig bruk vinteren gjennom i de vernede gatene. Likevel:

- Fast regel hos oss er å ta en stopp når minusgradene stabiliserer seg på 25 blå eller lavere. Temperaturer i overkant av det har i praksis ingen betydning for driften vår, forteller Feragen til Anleggsmaskinen. Vintersesongen 2010/2011 ble imidlertid en kostbar affære for rørosen-

treprenøren, i og med at konsekvensene av driftsstansen i tre uker ikke kom inn under reglene for permittering.

- Alle kostnadene på grunn av langvarig og uavbrutt sprengkulde måtte vi ene og alene ta over budsjettet vårt. Vi hadde anledning til å melde inn permitteringer, men reglene gjorde det umulig å iverksette det i praksis med gjeldende varslingstider. Vi setter jo ikke karene våre på gata heller.

Kupp for COOP

Feragen Maskin AS har år etter år etter år med erfaring fra anleggsdrift i råkalde vintergufts. Bård Feragen og mannskapene har på den måten lært seg en mengde driftstekniske grep for å kunne drive på i svært så blåfrosne omgivelser over lang tid der mange andre antakeligvis ville blitt nødt til å gi opp.



Full kopling Rune Gjeltén (t. h.) og Hans Andreas Feragen i sving med rørmontasje mellom nytt og eksisterende opplegg. Luene er på plass under hjelmene.

Da Anleggsmaskinen tok en snarlig kaldstopp på Røros denne dagen sent i januar kunne den jevne duren fra to av gravemaskinene til Feragen høres blant fredede husrekker og gnirkende sparkstøttingmeier. Coop Røros BA er i ferd med å utvide forretningsbygget i sentrum med 1.000 kvadratmeter grunnflate. Feragen Maskin sikret seg underentreprisen på grunnarbeidene inklusiv legging av vann- og avløpsledninger og oppkopling til og montasje av to nye pumpestasjoner. Hovedentreprenør er Johan Kjellmark AS på Røros. Feragen fikk oppdraget etter en ordinær anbudsrunde.

- Det var mange om beinet, men vår kombinasjon av god lokalkunnskap og pris viste seg å være uslåelig.

Vann i mengder

Men ting går ikke alltid som planlagt. Grunnarbeidene kom ikke i gang før godt utpå høsten. Meningen var å bli ferdig med alt grunnarbeid før telen for alvor fikk satt seg i morenemassene der tilbygget skal stå. Jobben kom ikke i gang så tidlig som planlagt, og ble slett ikke ferdig før vinteren satte inn.

- Fordi byggegropa er fem meter dyp inneholder den både gode morenemasser og mer ustabile og fuktige finmasser som likner mer på silt,

i bunnen. Planen var gjenbruk av de gode massene, og deponi for de dårlige.

Men en usedvanlig nedbørsrik sommer og høst tilførte grunnen i prosjektet store vannproblemer i oppstarten, Store pumper måtte til for å få vannet opp og unna.

- Da telen fikk tak i de ekstra bløte massene vi skulle ha ut, valgte vi pigging hele veien framfor bruk av teletiner. Grunnen er kjemisk fri for rør og kabler, så vi risikerte ikke å komme i nærkontakt med slikt og ødelegge noe der gropa var stukket ut, sier Bård Feragen.

Den ellers mye brukte og supernyttige Heatwork-teletineren tilhører standardutstyret hos Feragen Maskin, men å anvende den her ville trenge uforholdsmessig mye tid før tradisjonell graving kunne startes opp med full effekt.

- Ja, her ble det ikke tid til annet enn tradisjonell pigging for å få sakene unna, sier Bård Feragen.

Ikke over ennå

Størstedelen at oppdraget er i disse dager slutt for Feragens del. Fire mann, to gravemaskiner og en lastebil har holdt det gående i ett strekk siden sent i fjor høst, med unntak av den ene dagen med superkulde.



Bunnivå Ferdig monterte kummer for oppsamling av henholdsvis overvann og avløpsvann.

En 20-tonns Komatsu beltegraver og en ditto 13-tonner har klart oppgavene de er satt til med glans.

- Høydeforskjellen mellom bunn byggegrop og lastehøyde over karm på bil på bakkenivå er såpass stor at vi trengte kreftene i en 20-tonner. For øvrig gjenstår nå mest arbeid med montasje av overvanns- og avløpsrør. Her er 13-tonneren helt super, sier Bård Feragen som aldri har ro på seg til å sitte på kontoret når de andre jobber ute.

Fordi laveste nivå for nybygget ligger lavere enn det omliggende rørsystemet for henholdsvis kloakk og overvann, hører montasje av to separate dypkummer med pumpestasjon med i oppdraget.

- Vi monterer én pumpestasjon lavt nede for kloakk og én for overvann. Begge knyttes til omliggende og eksisterende rørsystem via en kopplingskum som er lagt et par meter høyere, sier Bård Feragen og sender et bedende blick mot sola med bønn om å holde i sjakk det meste av fimbulkulda som også denne gangen til slutt overtok kommandoen i rørostraktene.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN



**MASKIN-
ENTREPRENØRENE
FORBUND**

Vei og Anlegg 2012

9. – 13. mai på Hellerudsletta

Tilbud til MEFs medlemmer:

Bestill hotellrom og flybilletter gjennom MFF.

MEF har forhåndsreservert en del rom på Rica hoteller i Oslo sentrum.

Les mer om dette på MEFs medlemsnett

www.mef.no

Kontaktperson hos MEF:

Björg Fossum, telefon 22 40 29 00

bjorg.fossum@mef.no



Lærlinger og skoleelever i anleggsutdanning ønskes spesielt velkommen til MEFs stand på Vei og Anlegg 2012!

- Daglig maskinførerkonkurranse innenfor gravemaskin og hjullaster
- Minimaskinførerkonkurranse
- Simulatorbuss fra Landslinjene
- Skogsmaskinsimulator
- Info om MEFs aktiviteter og tilbud
- Info om lærlingordningen

Standen er et samarbeid mellom MEF og OKAB (Opplæringskontoret for anleggs- og bergfagene)

Informasjon om messen er tilgjengelig på www.mgf.no

**VEI 2012
ANLEGG**

KLART FOR AVFALLSDAGENE

Avfallsdagene regnes som gjenvinningsbransjens viktigste møteplass. Andre uka i mars arrangeres fagmønstringen for 21. gang.

Og igjen er Holmenkollen Park hotell Rica arena for nærmere 300 påmeldte deltakere på årets arrangement i regi av Maskinentreprenørenes Forbund (MEF) Seksjon Ressurs og miljø.

I alt 14 ledende fagpersoner og aktører fra flere ståsteder og sektorer innen avfalls- og gjenvinningsbransjen, både privat og offentlig, er engasjert til seminardelen som går over to dager.

Den kulminerer i en større avsluttende plenumsmønstring på over en time med betraktninger omkring markedsrett og konsentrasjon som tema.

Pål Troye i Franzefoss Gjenvinning AS, Kari Merete Moen i J. O. Moen Miljø AS og Max Trandem i Norsk Gjenvinning Norge AS skal her tøyte innspill og kommentarer seg i mellom og fra salen.

Før det holdes innledende foredrag i plenum begge dager, med oppstart rett etter MEF-styreleder Arnstein Repstads åpningsinnlegg før første semester.

Avdelingsdirektør Henrik Hallgrim Eriksen i Miljøverndepartementet sukrer pillen innledningsvis ved å spørre om hvordan det er mulig å sette likhetstegn mellom god avfallsbehandling og god miljøpolitikk.

Eriksens innlegg vil trolig vekke den aller største interesse i forsamlingen. Han tar utgangspunkt i den kommende Avfallsmeldingen der innholdet fortsatt er en politisk hemmelighet mens Avfallsdagene pågår.

Tett til brystet?

Avfallsmeldingen er også tema når det inviteres til utveksling av refleksjoner omkring det Henrik Hallgrim Eriksen nettopp hadde å si. Spenningen knytter seg til hva avdelingsdirektøren kan komme til å røpe eller legge føringer om ut fra innholdet i meldingen han høyst sannsynlig selv har godt kjennskap til.

Av andre spennende temaer de to seminardagene nevner vi blant annet hvor samfunnsnyttig betydningen av avfallet det norske folk produserer privat og i næring egentlig er, samt at det er kommet en ny veileder for

bruk av lett forurenset betong. Her vil henholdsvis Hans Geelmuyden i eget selskap og rådgiver Hilde Valved i KLI stå for innleggene.

Juridisk spisskompetanse

Håndtering og bruk av tunge masser og gjenvinning fra offshoreinstallasjoner er to andre og aktuelle problemstillinger, ført i ordet av Thomas Jølstad Henriksen hos Lindum Egge AS og Bjørn Berg i GLT-Avfall IKS. Konkurransen om avfallet og spørsmålet om avfallshåndtering faktisk bidrar til et bedre miljø er to andre temaer som belyses. Her legger bransjesjef Anders Nygaard i Norsk Industri og forsker Annegrete Bruvoll

grunnlaget for ulike meninger. MEF-advokat Tone C. Gulliksen innleder til en juridisk omgang om bransjemessige utfordringer rundt konflikter som kan oppstå bedrifter og sektorer imellom når det konkurreres om oppdrag. Her kan også advokat Trine Friberg Skaug i Myhre & Co løse opp en og annen gordisk knute når hun oppsummerer fra slike erfaringer i Kofa.



Leverandører på plass

Hele 35 leverandører har i år booket plass i tilknytning til seminardelen, og byr på det meste innen tjenester, løsninger og produkter rettet mot nettopp avfalls- og gjenvinningsbransjen. I programmet har arrangøren satt av rikelig med tid til flere utstillingsvandringer på Leverandørtorget, både før og etter og i annen tilknytning til pauser og innlagte avbrudd i rekken av foredrag.

Av 1.970 medlemsbedrifter i MEF dekker 230 av dem fagområdene gjenvinning og avfallshåndtering samt skog og brønn – alt i alt et eget forretningsområde under paraplyen Grønt entreprenørskap.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

Nye og brukte skogsmaskiner

Brukte hoggere:

Valmet 911.3/360.2
Valmet 911.3/350
Valmet 941/370.2

Timer fra:

6.500
8.000
7.400

Modell:

2005-2007
2006
2005

Brukte lastbærere:

Valmet 840.1 8WD
Valmet 860.1 8WD
Valmet 890.2 8WD

Timer fra:

2000
2002
2005-2006

Modell:

2000
2002
2005-2006

KOMATSU

Ta kontakt med våre selgere:

Arne Kristian Holter, Telefon 901 70 720
(Østfold, Akershus, Hedmark, Oppland, Møre og Romsdal og Nordover)

Kjell Arild Haugen, Telefon 901 71 800
(Vestfold, Buskerud, Sogn og Fjordane og Sør-Norge)

Komatsu Forest AS

Hansrudveien 6, 2335 Stange
Tlf. 901 78 800 - Faks 625 72 954
www.komatsuforest.no



MEF-medlemmer:

GÅ IKKE GLIPP AV MEFS LANDSMØTE I ALTA I SOMMER!

Landsmøtet arrangeres i Alta fra 29. juni til 1. juli 2012, og MEF håper så mange medlemsbedrifter som mulig vil benytte anledningen til å delta. Nedenfor finner du nyttig informasjon om arrangementet og hvordan du kan melde deg på. Årsberetning, regnskap og sakspapirer vil bli sendt alle medlemmer i uke 18.

Alta er, med sine mer enn 19 000 innbyggere, Finnmarks største by. Den ligger i Vest-Finnmark og fikk bystatus i 2000. Folk har i uminnelige tider bodd innerst i Altafjorden ved utløpet av Altaelva, som er kjent for å være en av Europas flotteste lakseelver. Alta er berømt for helleristningene som ble oppdaget i 1973 og står på UNESCOs liste over verdens kulturarv.

Tradisjonelt har Alta vært et samfunn hvor mange har livnært seg av en kombinasjon av småbruk med melkekyr og sauer, hvor mennene jobbet hjemme på gården om sommeren og i skiferfjellet om vinteren. Altaskifer blir i dag eksportert til hele verden. Selfangst på Ishavet har også vært en viktig næring i byen. Altasamfunnet preges i dag av mange selvstendig næringsdrivende og store entreprenørselskaper innen bygg og anlegg. Statoils gassterminal på Melkøya har tilført næringslivet arbeidsoppgaver.

Landsmøtet

MEFs landsmøte kan, foruten et interessant program, by på utflukt med bespising til Sorrisniva på fredag, festmiddag på lørdag, samt en utflukt til Sautso for egen regning på avslutningssøndagen. I tillegg er det lagt opp til en spennende ledsagertur til Boazo Sami Siida på lørdag.

Selve arrangementet finner sted på Rica Hotel Alta, som ligger i hjertet av Finnmark. Hotellet er et av Nord-Norges største og mest moderne med meget sentral beliggenhet i Alta, kun fem minutter fra Alta lufthavn. Hotellet har også egen inngang til Nordlysbadet som ligger i nabobygningen, og som gjest på Rica Hotel Alta får man rabatt på inngangsbilletten til Nordlysbadet.

Transport

For de fleste deltakerne vil reise med fly være det mest hensiktsmessige alternativet.

I år har arrangøren, pga. begrenset kapasitet på flyseter t/r Alta, spesielt for de som må reise via Oslo, valgt å forhåndsreservere en del seter på utvalgte flighter. Disse vil primært bli benyttet til delegater. For deltakere hvor MEF dekker reisekostnadene, legges billigste tilgjengelige alternativ til grunn.

NB: Alle må bestille billetten gjennom American Express Meeting & Events.

MEF setter opp fellestransport til de mest aktuelle flyankomster og -avganger, da det ikke er flybusstilbud i Alta. Rica Hotel Alta tilbyr både innendørs og utendørs parkering for sine gjester mot avgift, fra kr 20 per time og fra kr 80 per døgn.

Påmeldingsfrist

Påmeldingsfristen for Landsmøtet er satt til 26. april. På grunn av frister overfor hotellet, ber arrangøren om at denne overholdes.



Spørsmål vedrørende påmelding og/eller reise, kan rettes til Kari Stormyren hos American Express Meeting & Events, på telefon 22 98 36 13 eller e-post kari.stormyren@aexp.no.

Øvrige spørsmål vedrørende arrangementet rettes til MEF v/Björg Fossum, telefon 22 40 29 10, mobil 913 19 289 eller e-post bjorg.fossum@mef.no.

Tekst

| RUNAR F. DALER



MASKIN-
ENTREPRENØRENE'S
FORBUND

MEFs KS/HMS-system



**MEF har utviklet anleggsbransjens
KS/HMS-system for våre medlemsbedrifter!**

Systemet utvikles kontinuerlig i tråd med tilbakemeldinger fra våre mange brukere, og er det mest bransjetilpassede KS-systemet for anleggsbransjen. Systemet blir jevnlig revidert og oppdatert. Nå er også byggblankettene fra Standard Norge lagt inn i systemet. Henvend deg til ditt regionkontor eller hovedkontoret på tlf: 22 40 29 00 eller e-post: ksmef@mef.no for spørsmål.

MØNSTRER NYE GRUVEMONSTRE

Hitachi er ute med to nye dieseldrevne gruvelastere, og regner med et årlig salg på 100 eksemplarer av monstermaskinene.

Gruvegigantene Hitachi EX2600-6 (237 tonn) og EX5600-6 (537 tonn) erstatter modellene 2500-6 og 5500-6. Formålet er å sikre enda mer effektiv drift innen all verdens storskala gruveindustri.

Introduksjonen som formelt skjedde 1. februar sammenfaller ifølge Hitachi Construction Machinery (HCM) med økende etterspørsel etter denne typen gigant-maskiner verden over, og imøtekommer dermed kravene til økt grave- og lastekapasitet i gruveindustrien.

34 m3 skuff

For å få til nettopp det er skuffekapasitetene i forhold til de utfasede variantene økt fra henholdsvis 15 til 17 m3 for EX2600-6 og fra 29 til 34 m3 for EX5600-6.

For sistnevnte tilsvarer det kapasitet nok til å fylle en gruvetruck med 220 tonns lasteevne i fire jafs, mot tidligere fem.

Motorene for de to nykommerne er de samme som sitter i forgjengerne. Men kjølekapasiteten for så vel radiatorvann og motorolje er økt betraktelig for bedre beskyttelse under mer krevende jobbing. Men hele undervogna med belter og hydraulikksystem inklusiv sylindrene tilsvarer dem som er brukt i de utfasede modellene.

Også med el-motor

Av andre tekniske data for storebror EX5600-2 framhever HCM skuffebredden på 4,64 meter, maksimalt gravedyp på 8,8 meter og lastehøyden på 12,2 meter. Arbeidskapasiteten besørger av to Cummins 16-sylindrede dieselmotorer, hver på 50.000 cm3 med til sammen 3001 hk.

Eksteriørmessige endringer er i hovedsak synliggjort med oppgraderte gangbaner og rekkverk oppover i høyden på maskinene. For øvrig vil førerne best merke forbedringer innvendig i førerhytten med nye seter, mer brukervennlige kontrollspaker og økt sikt i arbeidsretningen.

Med tanke på etterspørselen fra gruveindustrien i Russland og Kina kommer de to giganmaskinene også med elektriske motorer etter hvert.

Effektiv Nye Hitachi EX2600-6 laster 17 m3 i skuffen.



Storkar Nye Hitachi EX5200-6 ruver i terrenget.





Nye og brukte skogsmaskiner se
www.gremo.se
For mer informasjon kontakt
Torbjörn Sjunnesson på tlf +46 734 425 214
Gremo AB • Box 44 • SE-31061 Ätran • +46 346 60515



GODT HÅNDLAG I BERGSTADEN

N

år man først har rotet seg inn i styrende organer i Maskinentreprenørenes Forbund (MEF), ender man som regel opp som fast styremedlem for en periode også.

- Jo, det er vel ofte sånn. Jeg har vært varamedlem i styret i MEF Sør-Trøndelag i to toårs perioder på rad nå, og er vel klar for opprykk. Det ligger i alle fall inne et forslag på meg som fast styremedlem for neste periode. Det har nok noe med å ha erfaring og kunne dele den med andre, be-

krefter Ola P. Skott, daglig leder i Skotts Maskin AS med tilhold på Røros, en by som UNESCO har valgt å plassere på sin verdensarvliste.

53-åringen har vært med og ”maskinentreprenert” på de fleste vei- og anleggsarenaene i Røros-regionen siden tidlig på 1980-tallet. Selskapet Skotts maskin ble opprettet midt på 1970-tallet. Fram til 1983 var Ola sammen med faren og broren mest opptatt med å drive nydyrking for gårdbrukere ved hjelp av Brøyt-gravere. Base for virksomheten var da hjemmgården i Vauldalen en mils vei fra svenskegrensen, 45 km øst for Røros.

- Men i 1983 kom det nye og mindre gunstige tilskuddsregler for nydyrking i landbruket, og det ble med ett full stopp, så vi måtte se oss om etter andre virksomhetsområder. Vi fikk da en del bygg- og anleggsoppdrag for Kjellmark AS og Ryttervoll AS. Dette var en god skole, for mottoet var at ”ingenting er umulig, det tar bare litt lenger tid”. Det tvang oss til å flytte hovedkvarteret til Røros der det var et større marked. Vi fikk til slutt leid, og siden kjøpt egnede lokaler på området som tidligere huset en sponplatefabrikk, og nå er gjort om til industriområde med flere bedrifter.

- Omtrent på samme tid som nydyrkinga tok slutt, vedtok et privat veiselskap å ruste opp veianlegget Stuesjø – Aursund, i dag fylkesvei 705. Det kom meget beleilig, og ga oss en flyving start. Vi møtte opp med maskinene og fikk omgående jobb til time- og kubikkmeterpriser. Anbudsregning var det ikke så mye snakk om på den tida. Vi måtte smått om senn ansette et par karer til, og det var faktisk fylkesvei 705 som ble den egentlige starten på maskinentreprenørvirksomheten vår.

Navn | OLA P. SKOTT

Alder | 53

Bosted | RØROS

Stilling | DAGLIG LEDER

Aktuell | SNUSER PÅ MEF-STYREPLASS



Men han kunne like gjerne ha vært svensk. Tilfeldigheter avgjorde.

- Bestefaren min forpaktet i sin tid Malmagen gård på svensk side av grensen av godseier Mathiesen ved Eidsvold Værk. Der ble faren min født i 1921, men så fikk bestefar kjøpt Vauldalen gård på norsk side, og der vokste jeg opp. Gården brant ned til grunnen i 1953, men ble bygget opp igjen. Det var på denne tida grensehandelen startet.

- Bestefar startet med kioskdirft, og etter hvert kom hotell, bensinstasjon og varehus, som gikk så det suste så lenge den svenske krona var mer verd enn den norske.

Etter hvert som den svenske krona ble devaluert i tre omganger, sist i 1982 med hele 16 prosent, forsvant prisfordelen, og svenskene sluttet å handle i Vauldalen. Nå er det bare hotellet igjen, det drives av et søskenbarn.

- Da ble det maskinene og nydyrking, og etter hvert arbeid med bygging av daværende riksvei 705.

I dag er Ola P. Skott daglig leder for 15 ansatte og er relativt nyinnflyttet i et komplett og moderne anlegg med alt av kontorer, kantine, verksted, lager og isolert oppvarmet garasje for lagring av tørr strøsand, med til sammen 1.000 kvadratmeter grunnflate. En 250 kvadratmeter stor andreetasje med utsikt til Bergstadens Ziir (den kjente kirka på Røros), leies for tida ut til lokalt næringsliv.

- Jo, vi har år for år utviklet oss i positiv retning, og det hele går rimelig godt rundt uten at vi trenger å permittere noen i vinterhalvåret. Som kjent er klimaet her i innlands-Norge temmelig kjølig vinterstid, så det gjelder å tilpasse seg ved å finne flere ben å stå på.

Det har Ola P. Skott gjort, og er i dag en betydelig aktør innen næringslivet i Bergstaden med et mer og mindre totalfredet sentrumsområde.

Mange på Røros har fordeler av at han forble på norske hender. Foruten å drive med bred og tradisjonell maskinentreprenørvirksomhet, er Skotts Maskin AS engasjert innen transport og pumping av betong med egen spesialbil for Johan Kjellmark AS, dyretransport av både husdyr og reinsdyr til seters og slakteri, utleie og transport av avfallscontainere til godkjent mottaksstasjon samt transport av pellets til alle Røros e-verks fem fyringsentraler for fjernvarme.

- Vi var dessuten med på første gangs innføring av funksjonskontrakter for vintervedlikehold da ordningen ble innført i 2003. Nå har vi snart fullført Røros-kontrakten gjennom to perioder for Veidekke Industri AS, og en ny runde starter fra og med 2013. Vi vurderer å prøve oss på enda en periode. Mye er skjedd med kontraktsformene siden oppstarten, og det kommer flere endringer, erfarer Ola P. Skott.

- Et spredaggregat for varmsand som vi anskaffet til bruk på en krokloftbil står klart, men ingen vil betale for bruk av denne metoden, enda den er høyt anerkjent for bruk i jevnt kaldt klima. Så den enheten har vi nå lagt ut for salg.

Stor bredde og mange ben, lyder altså Ola P. Skotts forretningsidé.

- Det gjelder å ha noe å sette arbeidsstyrken til både sommer og vinter. Vintrene på Røros er både lange og kalde og egner seg dårlig til gravevirksomhet. Da er det ideelt å kombinere med vintervedlikehold av veiene i distriktet. Selv om store deler av bygningsmassen i Røros sentrum er fredet, finnes jevnlig nok av oppgaver å ta fatt på med maskiner og mannskaper. Nyanlegg og rehabilitering av vann- og avløpsledninger er et stadig like aktuelt arbeidsområde. Hyttebygging er et annet. Til og med tomte til Røros kirke er blitt underlagt grabben til en av Skotts Volvo-gravemaskiner da fjernvarme skulle installeres i kirka.

- Det er blitt til at vi bruker Volvo anleggsmaskiner og lastebiler. I sin tid gikk mange slags slitedeler om hverandre til Volvo lastebiler, Volvo hjulastere og Åkermanns gravemaskiner. Det var enklere da, men hender jo vi tenker på å prøve ut andre maskintyper også. Ford er derimot ledende på mannskapskjøretøyer tilknyttet driften vår. De fleste er rødlaakkerte og lett kjennelige i nærmiljøet.

At det stadig er mye å gjøre i Røros-traktene anskuelliggjøres enkelt ved å vise til dagen da grunnarbeidene for det nye hovedkvarteret skulle settes i gang.

- Vi hadde utarbeidet alle planer og ideer for hvordan vi ville ha det sjøl, men da grunnarbeidene skulle starte, var vi så fullbooket med oppdrag at vi måtte leie inn en annen maskinentreprenør til å gjøre jobben, humrer Ola P. Skott.

- Vi er en fast gjeng konkurrenter her i området, og vi kjenner hverandre godt. Det er viktig å konkurrere, men uten samtidig å spenne beinkrok for hverandre. Samarbeid har høy stjerne i vårt område. I disse dager inviterer Avinor til prekvalifisering til et stort prosjekt ved Røros flyplass, og vi jobber for å kunne delta i anbudsprosessen og konkurrere mot de store. For å få det til er vi avhengig av å samarbeide med "konkurrentene". Vi går en spennende vår i møte.

Skotts Maskin AS åpner i disse dager dessuten drift av et steinbrudd like ved siden av den siste gruva Røros Kobberverk hadde i drift før nedleggelsen i 1977.

- Det har vært drift i bruddet tidligere, så vi kommer ikke i konflikt med



verneinteresser i forbindelse med bestemmelsene som ligger til grunn for verdensarvrangeringen av Røros. Vi har egne knuse- og sorteringsverk som blant annet produserer strøsand til vinterdriften vår.

Strengt krav til dokumentasjon av de respektive gruskvalitetene har fått Skott til å etablere sitt eget laboratorium der et grussoldesystem ikke overlater noe til tilfeldighetene hva angår fraksjoner og kvalitet.

- Tidligere sendte vi grusprøver til eksterne laboratorier, men knappe tidsfrister og trege forsendelser gjorde at vi skaffet oss utstyr selv. Da kan vi justere produksjonen fortløpende, etter hvert som samboeren min får fram siktekurver, slår Ola P. Skott fast.

Som om ikke styreverv i MEF er nok, er han også med som MEF-representant i Bransjenettverk for vinterdrift sammen med spesialkonsulent Roald Tystad i MEF Sør-Trøndelag.

- Vi har fire møter i året, og jobber fram nye vinklinger på vinterdrift av veinettet. Akkurat nå ser vi på en ny prosessbeskrivelse for felles brøyting med plog og høvling med skjær. Oppgaven er veldig interessant, og det er positivt at vi som utfører arbeidet kan komme fram med våre synspunkter direkte til personene øverst i systemet.

Samboerparet har lenge bodd i et gammelt hus helt i randsonen av den fredede delen av Røros. Da et tvillingpar i sin tid kom til verden, ble det litt for trangt, og de to tegnet og søkte om å få bygge på huset for å skaffe seg litt

sårt tiltrengt ekstraplass.

- Den prosessen tok tre år. Kulturminneforvalteren ville ha et ord med i laget, og bestemte blant annet at tilbygget skulle være gult, mens hovedhuset er rødt. Slik er det å bo i en verdensarv, men til slutt ble alle fornøyde.

Eksempler på hobbyer ut over jobbingen med eget selskap er ikke Ola P. Skott i stand til å komme på.

- I ungdomsårene var jeg alltid med på elgjakt, og jeg er medeier i et elgvald oppe i Brekken-området sammen med noen andre grunneiere. Men når elgjakta starter, stikker alltid mange av våre ansatte til skogs med borse og villmarksdress, så da må jeg bli her og passe butikken, sier Ola P. Skott. Et par ganger i året går turen til varmere strøk, helst utenom de travleste periodene, og da er Kreta en favoritt. MEFs fagturer er heller ikke å forakte.

- Og hva står forresten denne P'en i navnet ditt for? Petter?

- Skott-slekta har vært lite fantasifulle når det gjelder navnevalg, med Ola og Per i annethvert ledd. Min P betyr at far min heter Per. En slektning av meg heter Ola O. Skott, han er sønnen til Olav. Da kan du sikkert gjette hva vår sønn heter?

Tekst

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

Foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN og PRIVAT



**STOR OG STERK
FOR TRANGE JOB**

Denne maskinen har en unik konstruksjon. Aggregatet kan svinges 90 grader sideveis til begge sider – genialt for jobber på trange steder. Spesielt med tanke på at også maskinen bare trenger små arbeidsflater.



MASKINTEST | AHLMANN (MECALAC) AS 900

Dette er egentlig den siste Ahlmann du får se. Fra og med i år heter den Mecalac.

Kombinasjonen liten svingradius og muligheten til å vinkle aggregatet gjør at maskinen passer bra på steder med begrenset plass. Svingradien er også liten. Særlig god er maskinen for oppdrag knyttet til veier, eksempelvis er den ideell for soping etter fresing av veidekker. Alt i alt en maskin for trange steder.

Hytta

Førerhytta har bra innsteg og et plant, lettstelt gulv. Sikten rundt om er også god. Førerstolen har alle nødvendig innstillingsmuligheter og betjeningsknappene er godt plassert til høyre for denne. Også varmepakke har effektiv plassering av dyser for både fører og vinduer.

Joystikka har knapper for drift framover og bakover, for de forskjellige kjørehastighetene og til og med knapper for ulike hydraulikkfunksjoner – for eksempel sopevalse eller snøskjær. Jeg må få innrømme at det er deilig å ha alle nødvendighetene i én og samme spak.

Håndbremsen kunne derimot fått en bedre plassering. Nå sitter den litt langt unna i forhold til førerstolen. Pluss derimot, at en treg og vanskelig tilgjengelig sperre skal betjenes når bremsen skal slippes. Men samlet for pluss og minus ser jeg en mulighet for at føreren helst overser bruk av håndbremsen fordi det er såpass kranglete å håndtere den.

Hydraulikk

Hydraulikken er rask, og svært myk i bevegelsene. Ingen overraskelser, maskinen gjør det man vil den skal gjøre, og når. Nå og da kan hjullastere ha en tendens til litt rykkete atferd, men på Ahlmann AS 900 harmonerer hydraulikk og drivverk riktig bra. Denne generasjonen Ahlmann hjullastere har en energisparende funksjon kalt Booster; energien som genereres av tips sylindren under tømning av skuffen, lagres i en kompensasjonssylinder. Oppsamlet energi kan senere brukes til å øke løftekraften med opptil 29 prosent, ifølge produsenten. Og det uten at dieselforbruket øker.

Dette er en funksjon føreren ikke merker noe til under kjøring, men det er selvsagt bra om systemet tilfører ekstra krefter uten forbruksøkning.

Motor/drivverk

Under lasting av jord er maskinen veldig sterk i drivingen, og den tar seg virkelig fram. AS 900 har hydrostatisk drift. Min erfaring er at dette ofte gir et samlet dårligere resultat enn vanlig konverterdrift. For eksempel når man kjører fram mot en lastebil og samtidig løfter aggregatet. Da kan den hydrostatiske overføringen ta unna en god del krefter.

Slik er det derimot ikke på denne maskinen. Motorstyrken er mer



enn god nok, og godt og vel det. Samtidig opplever jeg motoren som veldig stillegående, også fra utsiden. Lavt støynivå er viktig fordi denne maskintypen ofte brukes i oppdrag der mange manuelt arbeidende gjerne befinner seg samtidig.

Service/daglig vedlikehold

I den store luka bak på maskinen kommer man til absolutt alt for den daglige kontrollen. Smørepunktene tilsvarende de på ordinære hjullastere. Det er jo stort sett bare i lasteaggregatet, midjen og drivknutene at det skal tilføres fett. Her er det gjort på noen minutter.

Om jeg fikk bestemme, ville jeg hatt litt mer plass til oppbevaring. Fordi maskinen gjerne brukes til serviceoppdrag trengs plass til kjetting, løfteøyer og annet forefallende utstyr. Det eneste stedet for oppbevaring på Ahlmann AS 900 er vanskelig å komme til via en åpning som endatil krever ekstra nøkkel.

Maskintester

| RONNY LARSSON

Foto

| SÖREN JOHANSEN



Karakterboka

Hytte

Sikt	4,5
Plass	3,5
Ergonomi	4,5
Instrumentering	4,0
Hytteklima	4,0

Hydraulikk

Følsomhet	4,0
Hurtighet	4,5
Styrke	4,0

Motor/drivverk

Transporthastighet	4,0
--------------------	-----

Service

Daglig vedlikehold	4,5
Atkomst ved service	4,5

Totalt

4,2



Tekniske data

Tjenestevekt	6.640 kg
Motor	Cummins B3.3T (turbo)
Effekt	56 kW (76 hk) v/ 2.600 o/min
Max. Hastighet	40 km/t
Skuffevolum	0,9 m ³
Løftekraft	58 kN (75 kN m/Booster)
Tipplast	3.700 kg (3.900 kg v/90 grader)
Lydnivå hytte	74 dB(A)
Lydnivå eksternt	99 dB(A)

Standard utstyr

- * Skuff og pallegafler
- * Arb.lamper og lys
- * Radio/CD-spiller
- * Booster-system
- * Krabbe-, 4hjuls- og standardstyring
- * Dør begge sider
- * Servospak for hydraulikk
- * Komp.sylinder for sidestabilitet
- * Monobom med slangebeskyttelse

Grunnpris: 685.000 kroner pluss avgift

TOPCON
RL-H4C PLANLASER

TOPCON
RL-SV2S TOFALLSLASER

LONG
RANGE

5 YEARS
TOPCON
GUARANTEE

LASER ZONE



Alternativ 1:

8.900,-
eks.mva.

- Manuelt fall +/- 5%
- Nøyaktighet: 1,2mm på 30 meter
- Rotasjonshastighet: 600 RPM
- Rekkevidde: 800 meter i diameter
- Opptil 120 timer driftstid (alkaliske batterier)
- Robust og vanntett konstruksjon
- Maskinkontroll kompatibel
- 5 års garanti!
- Selvjusterende!
- Leveres i koffert med, mottaker og brakett

Alternativ 2:

10.900,-
eks.mva.

- + Oppladbart batteri og lader (opptil 65 timers driftstid)



Alternativ 1:

14.900,-
eks.mva.

- Tofall +/- 15%
- Nøyaktighet: 1,2mm på 30 meter
- Rotasjonshastighet: 300 og 600 RPM
- Rekkevidde: 800 meter i diameter
- Opptil 120 timer driftstid (alkaliske batterier)
- Robust og vanntett konstruksjon
- Maskinkontroll kompatibel
- 5 års garanti!
- Selvjusterende!
- Leveres i koffert med, mottaker og brakett

Alternativ 2:

18.900,-
eks.mva.

- + Fjernkontroll
- + Oppladbart batteri og lader (opptil 65 timers driftstid)



Pakkepris på cm RTK!

Med nettverksroveren GRS-1 behøver du ikke ekstra modem eller annet utstyr - alt er innebygd! Ved å bruke PG-A1 antennen, og koble til et RTK nettverk får man nøyaktighet på centimeternivå.

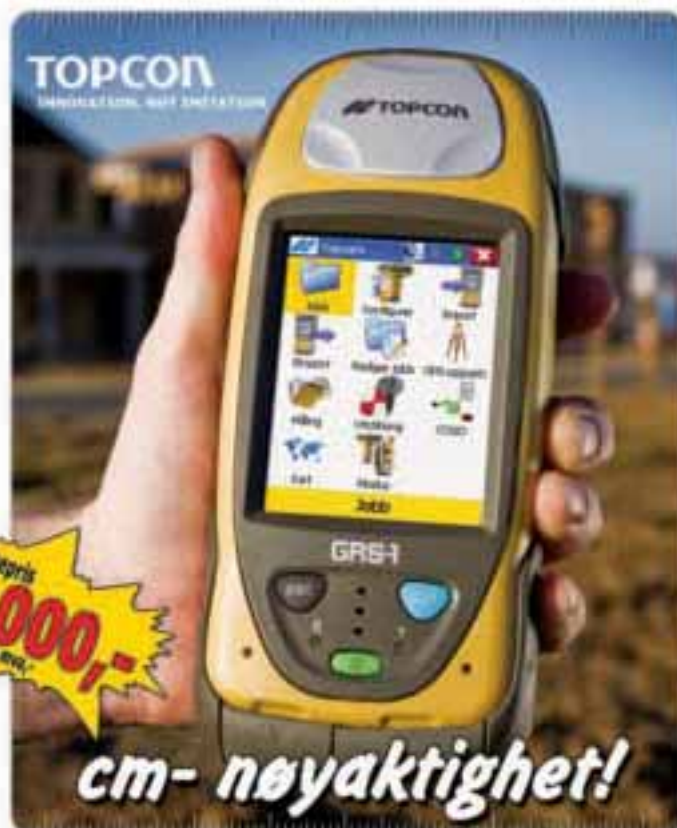
1-dags kurs inkludert i prisen!

Markedets minste, letteste, rimeligste og mest solgte nettverksrover!

Leveres som komplett sett med:
TopSurv programvare på norsk, karbon roverstang, transportkoffert, 2 batterier, lader, antennekabel, festebrakett og to-frekvent PG-A1 GPS/GLONASS antenne. Ferdig oppsett og klar til bruk.



**Pakkepris
119.000,-
inkl. mva.**



Fleksibelt design

Selv om GRS-1 først og fremst er designet for nettverksbruk, kan den også brukes til rådataagring og etterprosessering. GRS-1 bruker Windows Mobile operativsystem og kan kjøre mange programmer, inkludert TopSurv, som er Topcons eget program for stikking og innmåling, samt annen GIS- programvare.

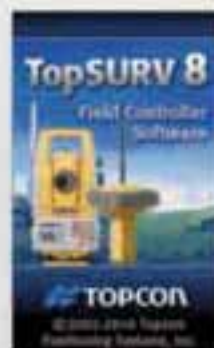
Selv om den er liten i størrelse og vekt, inneholder den alt du trenger for å gjøre jobben raskt og effektivt. Et integrert kamera med autofokus gjør at du kan knytte bilder direkte til objektene du måler inn.

Opplæring/kurs:

Vi avholder jevnlig 1-dagers brukerkurs på GRS-1 i forbindelse med kjøp av utstyr. Brukerkursene er beregnet på inntil 20 personer og arrangeres lokalt hos Blinken as og andre steder i landet.

Tekniske data GRS-1

- Tofrekvent GPS + GLONASS
- 72 universelle kanaler
- Innebygd GPRS/GSM
- 806 MHz XScale prosessor
- Windows Mobile 6.1
- Innebygd kamera
- DPOS-klar <35cm
- CPOS-klar <5cm
- 7 timer batterikapasitet
- TopSurv programvare
- Bluetooth og WLAN



Programvare på norsk



Pris er eks. mva og forutsetter tegning av Blinkens Support- og Serviceavtale.

LNS til Grønland

LNS-konsernet har overtatt aksjemajoriteten i Greenland Mining Services AS på Grønland. Oppkjøpet er et ledd i LNS-gruppens polare innsats. Selskapet vil nå ta enda større del i satsingen i den pågående mineralutvinningen i landet, og dermed styrke muligheten til å posisjonere seg fremst innen kompetanse på prosjekter i polare strøk. På bildet undertegner Frode Nilsen (LNS) og Rasmus Chr. Rasmussen aksjekjøpsavtalen.



MÅNEDENS BIL | JEEP WRANGLER SAHARA 2,8 CRD

Pris testet modell: Kr. 444.900

Motor: 4 syl. 2,8 DOHC Commonrail, 200 hk/460 Nm
/1.600-2.600 o/min (aut).

Totaltvekt/nyttelast: 2.585/587 kg

Tilhengervekt m/brems: 2.090 kg

0-100/toppfart: 13,5 sek/172 km/t

Bakkeklaring: 267 mm

Forbruk: 10/8,3/7,3 liter/100 km (by, blandet, landevei)



Ny Komatsu-dumper

Komatsu lanserer helt nye HM400-3 rammestyrte dumper med StegIIIIB motor, nydesignet og forbedret stabilitetskontroll og økt lastekapasitet. Også føreren får mer behaglige arbeidsdager i en forbedret hytte, heter det i en pressemelding. HM400-3 er utstyrt med en SAA6D140 motor som leverer 473 hk, veier brutto 73,7 tonn, tar 40 tonn i lastekassa og er god for 55,9 km/t. Hytta klarer ROPS/FOPS nivå 2-kravene, har et nytt instrumentpanel med all betjening innen rekkevidde og en ny høyrygget



YIP!!! FOR JEEP!

Jeep er for mange selve ikonet blant terrenggående kjøretøyer. Bilmerket kan vise til en lang og ærerik historie som startet med Den andre verdenskrig og amerikanernes behov for et allsidig kjøretøy til militært bruk.

Geværstativ og jerrykanne er ikke lenger standardutstyr, men det aller meste av de allsidige bruksegenskapene er enten beholdt eller forbedret siden forrige oppgradering i 2008. Jovist er bilen stivt satt opp i fjæringen, men velværefaktorer basert på komfort og ekstrautstyr mangler det slett ikke på, inkludert hjelpemidler som ERN, ESP, bakkestartassistent og utforbakkeholder. Sporkontroll, fartsholder og klimaanlegg tilhører også standardutstyret.

Jeep – en muntlig forkortelse for General Purpose Vehicle – er like maskulin som før, like utfordrende som før og har minst like gode bruksegenskaper som før, selvsagt også til vanlig kjøring i daglig bruk. Vi hadde med bilen både hit og dit i løpet av en langhelg med temperaturer helt ned i minus 27 grader, i tett snøføyke og tidvis på veiunderlag der mange andre bilister enten sto fast eller hadde endt i veigrøfta. Det er heldigvis fortsatt lov å la seg begeistre. Men det er ikke helt lett å videreformilde følelsen av trygghet og fullstendig kontroll over et kjøretøy som Jeep'en faktisk byr på.

Jo da, det finnes mange bilmodeller med valg mellom bakhjulstrekk og firehjulstrekk og

girkasse med tilvalg for full lavserie og differensialsperr. Du verden. Likevel mener undertegnede det er få, om i det hele tatt noen andre, som kommer helt opp mot Wrangler'en.

Begrepet "tett på" er kanskje en fellesnevner som kan forklare denne ekstra følelsen av trygghet bak rattet. Den rektangulært firkantede, brede og vertikalt monterte frontruta befinner seg like foran, altså tett på, nesa på den som kjører. Overblikket forover og til siden er dermed unikt og bilens begge forreste hjørner er alltid i synsfeltet. Og sidespeilene gir fullt overblikk over bilens bakre hjørner. All manøvrering, enkel eller vrien, kan foretas uten risiko for å dulte borti verken det ene eller andre.

Også ratt og instrumentbord befinner seg ekstra tett på føreren. Følgelig faller det effektive "ti på to"-rattgrepet helt naturlig å bruke, og det med perfekt kjørestilling for øvrig i et helt supert fører sete. Ingen utstrakte og ineffektive kjørearmer her, med andre ord. Alle viktige betjeningsorganer på dashbordet er dessuten i fingerspissavstand. De ekstra knappene på rattet for fartsholder, radio og telefon er faktisk helt overflødige.

Sammen med stiv rammekon-

struksjon og hele akslinger byr altså Wrangler på en helt spesiell opplevelse av kontroll. Alle tilbakemeldinger fra underlaget via hjul, fjæring, ramme og ratt er eksepsjonelt gode. Den visuelle id-faktoren ligger også i aller øverste skikt. Du er aldri i tvil om hva slags bil du kjører, og utvendig er alle typiske Jeepdetaljer i god behold. Dashbordet har riktig nok fått en anelse mykere linjer i forhold til det mer markante og skarpskårne "cliffhanger-designet" på forrige modell. Førermiljøet er litt mer imøtekommende for dem med sans for det formmyke. Men fortsatt osrer bilen av maskulinitet. Samtidig likte undertegnede kone det hun så, og det kan være et godt tegn på at Jeep Wrangler nå kanskje mer enn noen gang er gangbar som førstevalg også blant kvinner??

Bak rattet er altså både kjøreopplevelsen og -følelsen med Jeep Wrangler et kapittel for seg selv. Og til tross for prioritet mot terrengegenskaper er bilen som nevnt stinn av komfortable egenskaper og detaljer. Motoren yter nå 200 hk, med samme høye dreiemoment som før, men med fullt innslag ved lave 1.600 o/minutt. Vår testbil var en varevogn med åpen skillevegg og tom kas-

se bak, og likevel var støynivået like behaglig lavt som i en hvilken som helst personbil. I høygir leste vi av 2,100 omdreininger i 100 km/t, så her er det rom for å endre sluttutveksling eller få inn et eller to gir til lenger opp. Krefter er det i alle fall ingen mangel på. Men ingeniørene kan jo ha en baktanke med nettopp denne utvekslingsvrien.

Med enkle håndgrep kan tak, dører og hard-top tas av. Bilen skifter fullstendig karakter og tilføres nye bruksegenskaper. Avtakbare karosserideler til tross, selv i 27 minusgrader fikk vi fort varme i bilen, selv om det tok litt tid. Til gjengjeld holdt motoren lenge på varmen etter stopp. Vi opplevde fortsatt god lunk i luftdysene selv etter en halvannen time lang parkeringsperiode i bitende kulde.

Alt i alt har vi altså igjen latt oss begeistre av Jeep Wrangler.

På grønne skilter og med to seter leveres bilen som Sahara eller Sport, mens 5-seters personbil kun kommer i Sahara-versjon. Begge tilbys med 6-trinns manuell girkasse. Bensinmotor er ikke tilgjengelig i Norge. Prisene starter på 389.900 kroner.

Tekst og foto

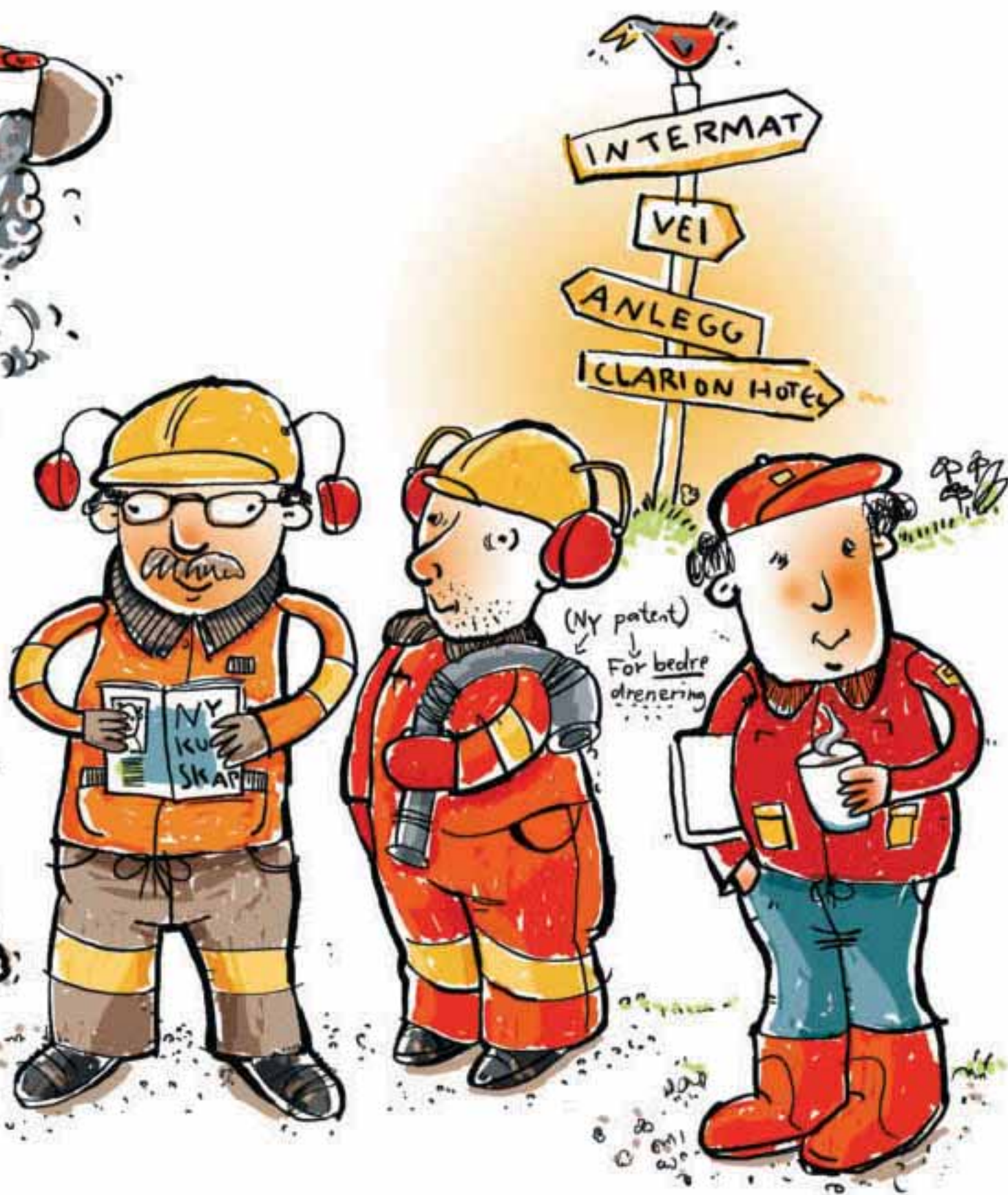
| SVEIN ERIK MADSSVEEN

MYE GODT NYT



Med Veibyggerdagen som største nyhet under årets utgave av Anleggsdagene etterlot Statens vegvesen massevis av lærdom og kunnskap om etatens eget virke både i dag og for kommende år. Nå er det i første omgang opp til anleggsbransjen å følge opp.

T I VENTE



LOVER ALT PÅ STELL OM 20 ÅR

Foran en samlet norsk anleggsbransje kunne en særdeles godt forberedt samferdselsminister Magnhild Meltveit Kleppa love å gjøre sitt til at landets vei- og jernbanenett skal være av topp kvalitet om 20 år.

På Anleggsdagene 2012

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

| RUNAR F: DALER

Klok av erfaringer fra to tidligere ansikt til ansikt-konfrontasjoner med en forventningsfull og krevende norsk anleggsbransje stilte Magnhild Meltveit Kleppa med skarpslepent og velfundert skyts fra talerstolen under Anleggsdagene 2012 på Gardermoen i regi av maskinentreprenørenes Forbund (MEF).

- Aldri har vi hatt større handlefrihet og så mange muligheter til satsing på samferdsel som nå. Enigheten er stor i det norske folk, i næringslivet og i regjeringen. Derfor skal vi fortsette å øke de årlige bevilgingene til vei og jernbane. Vi skal planlegge mer effektivt, og vi skal planlegge mye raskere enn før. Og vi vil bruke pengene vi har til disposisjon smartere enn vi har gjort til nå, lovet Meltveit Kleppa.

Forventningsfullt i MEF

Like før hadde administrerende MEF-direktør Trond Johannesen gitt statsråden for samferdsel flere utfordringer innen temaet. I første omgang knyttet til rammene i den fireårige handlingsplanen 2010-2013 som inngår i gjeldende Nasjonal transportplan (NTP).

- Oppgavene er mange og store de neste årene. Men etterslepet fra

de tre foregående årene er betydelige. Samlet for vei og jernbane snakker vi om over to milliarder kroner, tilsvarende en oppfylingsgrad på ca. 73 prosent. Vil statens bevilgninger til samferdselspolitiske tiltak innen vei og bane for 2013 balansere ut dette gapet, spurte blant annet Trond Johannesen og påpekte planene i kommende NTP om å bruke mellom 230 og 420 milliarder kroner, avhengig av nivået på den planetekniske rammen.

- Vil vi klare disse rammene? For veibygging alene snakker vi om 17,5 milliarder kroner i 2013 for å oppfylle fireårsrammen, basert på et årsgjennomsnitt 2010-2013 på 15,9 milliarder gjennomsnittet for å nå oppsatt mål.

Vil innfri rammene

En svært opplagt Magnhild Meltveit Kleppa kunne langt på vei komme Trond Johannesen i møte på flere punkter.

- Inneværende år har vi økt bevilgningen med 2,4 milliarder til 16 milliarder kroner til vei, altså like over gjennomsnittet for å oppfylle målkravene. Satsing på vei til 17,7 milliarder kroner i 2013 innebærer at vi kommer helt i mål for den aktuelle fireårsperioden,



Ambisjos Magnhild Meltveit Kleppa lovet å komme bevilgningsmessig à jour med innværende NTP-rammer i løpet av 2013, og la an til ytterligere økt satsing på vei og jernbane i NTP 2014-2023.

kunne Meltveit Kleppa forsikre.

For jernbanens del er rammene noe mindre, men må ligge på 10 milliarder kroner i 2013 for å komme i mål. Det betyr 400 millioner opp i forhold til 2012-rammen, ifølge Trond Johannesen.

Også her lover Meltveit Kleppa oppfølging som monner.

- Vi lå ganske riktig under gjennomsnittet i 2010 og 2011, men ligger over i 2012 og satser enda mer neste år med i alt 10 milliarder kroner til jernbanen, altså godt over gjennomsnittet for å nå målet.

Og om 20 år er altså både vei- og jernbanenettet i tipp topp moderne stand som følge av samferdselsministerens antydninger om en ambisiøs økning på hele 45 prosent i NTP 2014-2023 forhold til innværende NTP-rammer. Men noe løfte kunne hun ikke gi på stående fot.

Saken fortsetter på side 43

Bad Boys



Vet du at vi har
**E-merkede LED
lamper?**

Størst på arbeidslys!
Størst på kjørellys!
Størst på LED & Xenon!

5 års ubetinget garanti

VI BYGGER LAMPEN
SLIK DU ØNSKER
DEN BYGGET

INNEBYGGET VARS-
LINGS LYS I LYSBJELKE

170.000 Lumen, eller har du
behov for mer? Ring oss!



GRATIS 100 SIDERS LYSKATALOG

Ring importør direkte Tel: 90830385

ProAdm



Din verktøykasse
for anbud
og prosjekt

ProAdm®
Markedets kraftigste kalkyleverktøy
for prosjektstyring

Nå i ny versjon
– enklere og raskere har det aldri vært

v.4

Citec Ring oss på 40 00 57 45 – www.citec.no

Har du kontroll på

- timene • verktøy • vareforbruk
- kjøretøy • skjema/dokumentasjon
- brøytelister/strolister



Nå også for iPhone
og Android!

Available on the
App Store

Android

Litt enklere, litt smartere!

SmartDok
www.smartdok.no

saig@smartdok.no • mob. 90 40 33 33

GJERDE



Holder til i Innfjorden i Rauma kommune

Størst i Norge på veirekkverk

Over 30 års erfaring

MEF-medlem

39 ansatte og en omsetning
i 2010 på kr 121 millioner

www.agjerde.no

ARVID GJERDE AS 6315 INNFJORDEN
TLF: 71 22 72 22 E-POST: GJERDE@AGJERDE.NO



Taust om bompenger

Hva samferdselsministeren ikke sa noe om, er hvordan departement og regjering tenker seg fordeling mellom statlige bevilgninger til veibygging og brukerfinansiering via nye bompengene. For inneværende års satsing med 16 veimilliarder, er de veifarende selv medfinansieringspartnere for nesten halvparten av pengebruken via egen lommebok.

Til Jernbaneverket kommer det derimot ikke inn en eneste brukerkrone fordi etaten er skilt fra den billettinnkrevende NSB-aktøren som kun er transportør med eget materiell på Jernbaneverkets banelegeme, signalanlegg og skinnegang og derfor en helt frittstående enhet med eget forretningskonsept.

Men tilbake til bompengene. Her var Meltveit Kleppa kategorisk.

- Vi pålegger ikke bruk av bompenger. Det er noe de enkelte kommunene må ta stilling til, sa Meltveit Kleppa og viste til en kommune i Nordland som nylig valgte å si nei til en bebudet bompengefinansiering av en planlagt ny veistrekning.

- Uten bompenger kan ikke veistrekningen realiseres og legges på is. Det er opp til kommunene å avgjøre dette spørsmålet, bedyret samferdselsministeren.

Bompenger er imidlertid ikke noe spesifikt tema på Anleggsdagene. Anleggsbransjen som skal utføre den store vei- og jernbanejobben, får betalt enten pengene kommer fra statskassa eller private lommebøker. På Anleggsdagene er det de store prioriteringsspørsmålene det handler om, altså hvor stor del av kaka vei og jernbane skal få av det totale statsbudsjettet slik nåværende regjering har valgt å kjøre finansieringsmåten.

Raskere planlegging

MEF og andre bransjeaktører har lenge etterlyst raskere planleg-

ging, jevnere fordeling av anbudsrunder over hele året og bruk av kontraktstørrelser som også kan inkludere flere lokale maskinentreprenører i Statens vegvesens anbudsrunder for kontrakter på veibygging. Forutsigbarhet er et samlande nøkkelord.

Også her kvitterte Meltveit Kleppa med positive innspill. Statsråden for samferdsel er klar over ønskene om gunstige lengder på veistrekninger som legges ut på anbud, men framholder at disse må tilpasses ulike kriterier og forhold som ligger til grunn for hver enkel strekning.

- Strekningene skal ikke være for lange, men heller ikke for korte, sa samferdselsministeren diplomatisk, og nevnte nye E6 inndelt i to anbudsparseller mellom Jessheim nord og Minnesund i Akershus som et vel tilpasset omfang.

En hurtigarbeidende utredningsgruppe skal innen 1. april legge fram en liste med forslag om hvordan all planlegging i Statens vegvesen kan skje mer effektivt enn nå.

- Raskere planlegging er viktig. Ti år som eksempel på oppstart for en planprosess til en veistrekning står ferdig, er alt for lang tid. Vi startet en idéugnad før jul for å se på mulige endringer i planstrategiene innenfor gjeldende lovverk. Jeg ser fram til forslagene som hurtiggrappa kommer fram til.

Mye på gang i 2012

At det ikke skjer noe med det norske veinettet, mener Meltveit Kleppa kun er en myte. Åtte nye veiåpninger er på trappene i løpet av 2012.

- I år står vi også overfor ti store prosjekterings- og anleggsstarter med full budsjettfinansiering, fem for Europavei-strekninger og fem for riksveier. Tre pågående og store veiprosjekter føres videre, mens vi muligens får oppstart for åtte nye vei/tunnel/bruprosjekter knyttet til bompengefinansiering.

Meltveit Kleppa lover derfor å fortsette med å bygge nye veier og fortsette satsingen på jernbane.

- Det er godt å høre at også dere i anleggsbransjen satser. Og det skjer på andre plan også. Jeg tenker da på Samferdselsskolen som driver med videreutdanning, og som har egen tunnelavdeling. Det er veldig bra at slike enheter settes i gang for å videreutdanne og oppdatere fagfolkene våre, sa Magnhild Meltveit Kleppa.



**MASKIN-
ENTREPRENØRENS
FORBUND**

Maskinentreprenørenes Forbund (MEF) er en frittstående bransje- og arbeidsgiverorganisasjon som representerer ca. 1.970 små, mellomstore og store bedrifter med ca. 24.000 arbeidstakere. Hovedtyngden av medlemsbedriftene driver maskinell anleggsvirksomhet, men forbundet organiserer også skogsentreprenører, brønnbørere og gjenvinnings- og avfallsbedrifter. Samlet omsetter medlems-bedriftene for i overkant av 47 milliarder kroner i året. Forbundet har egen hovedavtale med LO samt to landsdekkende tariffavtaler.

Skriftlig og kortfattet søknad merket "bransjerådgiver" sendes snarest til Maskinentreprenørenes Forbund, Fred Olsens gate 3, 0152 Oslo. Kvinner oppfordres til å søke. Angi i søknaden dersom denne ønskes behandlet konfidensielt. <http://www.mef.no>

BRANSJERÅDGIVER

- Avdeling for gjenvinning og avfallshåndtering

Stillingen inngår i Seksjon Ressurs og Miljø som består av 3 fagavdelinger for hhv. skogsentreprenører, brønnbørere og gjenvinning og avfallsbedrifter. Våre medlemsbedrifter er sterkt rettet mot maskinell bearbeiding av fornybare ressurser - skog/vann/gjenvinning-avfall. Stillingen er utfordrende og gir gode utviklingsmuligheter for den rette person.

Sentrale arbeidsoppgaver vil være:

- sekretær oppgaver for avdelingsstyre/ tillitsvalgte
- ivareta bransjens interesser i tråd med fattede vedtak
- rådgivning/ medlemsbistand
- arrangere medlemsmøter/ kurs- og seminarvirksomhet
- tett samarbeid med vår næringspolitiske avdeling

Ønskede kvalifikasjoner

- relevant utdanning, gjerne naturfaglig retning fra høyskole/ universitet
- bransjekunnskap/nettverk
- god forståelse for medlemmenes arbeidsfelt
- god skriftlig og muntlig fremstillingsevne
- du jobber like godt selvstendig som i samarbeid med andre

For stillingen gjelder

- konkurransedyktige betingelser
- gruppe- og pensjonsforsikring
- telefon- og bilordning
- en del reise- og møtevirksomhet utenfor ordinær arbeidstid må påregnes

Stillingen medfører utstrakt kontakt med medlemmer og skal ivareta bransjens interesser i forhold til offentlige og private instanser. Det kreves en utadvendt, initiativrik og kontaktskapende legning. Allsidig bransjeerfaring kan erstatte formell utdanning.

Stillingen rapporterer til seksjonssjef og kontorsted er Oslo. For nærmere opplysninger kontaktes seksjonssjef Einar Østhassel, tlf. 90866302 eller adm. direktør Trond Johannesen, tlf. 90028825.

Fornøyd med konkurransen



Veidirektør Terje Moe Gustavsen gikk kjapt inn på aktuelle forhold omkring utnyttelsen av ledig anleggs-kapasitet og om størrelser på og spredning av veikontrakter.

Ledelsen i Statens vegvesen opplever at konkurransen om kontraktene er god, og at utnyttelsen av anleggskapasiteten slik den er spredt utover de mange landsdelene per i dag, er grei nok.

- Alle mener noe om samferdsel, og viljen til å satse på denne sektoren er stor. Samferdsel er også anleggsbransjens aller største kunde. Derfor er også vi avhengig av et sunt, sterkt og velfungerende anleggsmarked, sier blant annet Terje Moe Gustavsen.

At samferdselssatsingen har vært kraftig økende de seneste årene il-lustrerte Moe Gustavsen med noen enkle, men store tall.

- I 2011 hadde Statens vegvesen ca. 37 milliarder kroner til disposisjon. I 2007 var denne potten på 23 milliarder.

Bevare kapitalen

Det som nå må skje er at veikapitalen i første rekke må bevares gjen-nom tilstrekkelige bevilgninger til vedlikehold.

- Forfallet må utbedres og beregninger av dette forfallet må legges fram.

Moe Gustavsen kom inn på nye og presserende faktorer som også må



Tiltro Terje Moe Gustavsen er opptatt av et velfungerende anleggsmarked i og med at samferdselssektoren er anleggsbransjens største kunde.

frysing. Behov for framkommelighet krever flere alternative ruter, og behovet for beredskap øker.

Alt disse faktorene må også tas med når beregninger for behov av vedlikehold skal gjøres, mener Terje Moe Gustavsen.

God kontraktsspredning

I 2011 inngikk Statens vegvesen 550 ulike kontrakter.

- Det ble kjøpt entrepriser for 21,9 milliarder kroner og rådgivningstjenester for 1,6 milliarder. Av løpende kontrakter snakker vi om rundt 100 på drift, cirka like mange på asfalt og rundt 500 utbyggingskontrakter. Vi har med et stort volum å gjøre, men antallet tilbydere er i gjennomsnitt svakt redusert fra 2010. Likevel er vi grovt sett fornøyd med konkurransesituasjonen, sier Terje Moe Gustavsen.

Fra 2010 til 2011 økte antallet kontrakter i alle størrelser målt i kroner og øre. De med verdi mellom to og ti millioner kroner økte eksempelvis fra 195 til 245 og mellom ti og 25 millioner fra 81 til 93. Antallet kontrakter totalt økte fra 381 til 466, de største med verdi på 250 millioner kroner +. Verdien i alt beløper seg til 13,196 milliarder kroner.

For mange ulykker

Samtidig påpeker Terje Moe Gustavsen en kraftig økning i antallet ulykker på veivesenets anleggsplasser i 2011.

I fjor opplevde vi fire dødsulykker og sju arbeidsulykker med alvorlig mén, oppsummerer Moe Gustavsen og iverksetter tiltak.

- HMS vektlegges i samhandling før oppstart av kontraktsarbeider. Vi etterstreber løpende oppfølging, innfører ledelsesinspeksjoner og innskjerper prosedyrer for stans av farlig arbeid. De alvorligste ulykkene underlegges nye oppfølgingsprosedyrer, og oppfølgingen av NS 8406 der byggherren kan nekte å godkjenne underentreprenør, innskjerpes. I tillegg styrkes oppfølgingen av kravet om 25 % for hovedentreprenør, og ved dødsulykker skal leder av den/de berørte virksomheter møte hos Vegdirektøren.

inn i beregningene for hva som skal til for å opprettholde veistandarden som allerede er der. Ikke minst har klimautviklingen stor betydning.

- Faren for økt grunnvannstand, flom og erosjon gir økende behov for drenering og fundamentering. Sannsynligheten for skred øker, og skader på vei påvirkes mer gjennom hyppigere veksling mellom tining og

912D
Slik du kjenner den i dag...

912DS
Med fjærende framaksel...

912HM
Med større hjul og fjærende framaksel!

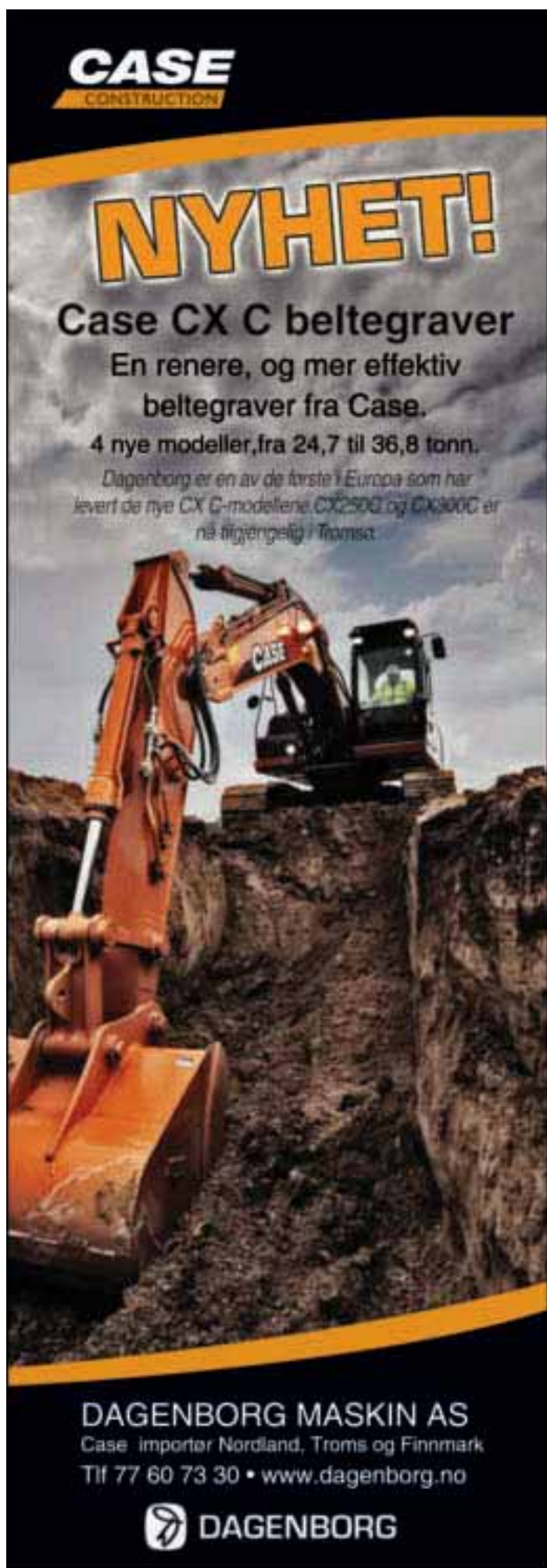
www.hydrema.com

HYDREMA

922C
I std. utførelse...

922C 2.55
Vegversjon!

RING BJØRN PÅ 911 99 692



CASE
CONSTRUCTION

NYHET!

Case CX C beltegraver
En renere, og mer effektiv
beltegraver fra Case.

4 nye modeller, fra 24,7 til 36,8 tonn.

Dagenborg er en av de første i Europa som har
levert de nye CX C-modellene CX250C og CX300C
nå tilgjengelig i Tromsø.

DAGENBORG MASKIN AS
Case importør Nordland, Troms og Finnmark
Tlf 77 60 73 30 • www.dagenborg.no

DAGENBORG

Utlendingene banker på

Utenlandske entreprenører er stadig vekk på farten og snuser på store norske kontrakter som handler om infrastruktur.

De anser skandinavisk infrastrukturmarked som særdeles interessant, spesielt i lys av økende internasjonal konkurranse. De tenker langsiktig satsing og er globale aktører med globale strategier som har øyne for store, komplekse prosjekter samt konstruksjonskontrakter, tunneler og oppdrag med stålleveranser. Oppdragsstørrelser gjerne opptil 3 milliarder kroner.

Her er lista over de som er mest frampå:

- | | |
|---|---|
| * Bilfinger Berger (tysk) | * Svevia (svensk) |
| * E. Phil & Søn (dansk) | * Destia (finsk) |
| * P/F Articon (islandsk) | * YIT (finsk) |
| * IAV Islenskir Adalvetakar hf (islandsk) | * Implenia (sveitsisk – Betonmast Anlegg) |
| * MT Højgaard AS (dansk) | * KB Elektrotech (dansk) |
| * Alpine Bau GmbH (østerriksk) | * Gerdrum u Bauer (tysk) |
| * JV Oden – Züblin (østerriksk) | * Hollandia BV (nederlandsk) |
| | * HSM BV (nederlandsk) |

VEI 2012
ANLEGG
9.-13. MAI - EXPORAMA

**50 000 m²
med maskiner
og utstyr**

– utstilling ute og inne

I mai 2012 samles hele
anleggsbransjen på Hellerudsletta,
Lillestrøm.



Arrangør er Maskingrossisternes Forening.

Kontrakter til besvær?



Vedlikehold Det jobbes hele tida med å forbedre kontraktsgrunnlaget for både drift og vedlikehold av veinettet, og for bygging av nye veier. (Illustrasjonsfoto)

Jobbing med drift og vedlikehold av det norske veinettet omfatter gjerne opptil ti ulike fagområder. Derfor er det nå og da behov for oppsplitting av slike kontrakter. Og begrepet samhandling er kommet for å bli.

I hvilken grad en drift- og vedlikeholdskontrakt skal deles opp eller ei, finnes det uansett ingen faste regler for, ifølge veidirektør Terje Moe Gustavsen.

- Ja i mange områder, nei i andre. Alt avhenger for eksempel av hvor godt markedet fungerer lokalt og hvor presist oppgaven eller oppgavene i kontrakten kan beskrives av byggherren.

En slik sammenfatning av flere oppdragstyper i én og samme drift- og vedlikeholdskontrakt er også avhengig av hvor modent markedet totalt sett er, og graden av spesialisering som kreves for å utføre oppdragene, påpeker Moe Gustavsen.

Byggherrestyring

For Statens vegvesens del er det viktig å vurdere slike kontrakter fra sted til sted og fra gang til gang. Litt prøving og feiling hører med.

- Vi prøver også ut nye kontraktstyper, for eksempel ved oppsplitting. For Østfold Øst splittet vi opp regionen i to kontrakter, og kjørte grønt i en helt separat kontrakt for å stimulere det lokale entreprenørmarkedet.

Setesdal er oppdelt i mange småkontrakter med mer byggherrestyring og konkurranseutsetting av fagkontrakter.

I et annet tilfelle, ASOLA – tidligere Bergen øst – er grønt og tunnel skilt ut i egne kontrakter, mens steder som Vesterålen og Alta er delt opp i 6-7 mindre områder på vinterdrift og i tillegg noen fagkontrakter. Også her er det mer byggherrestyring enn tidligere. Slike kontrakter evalueres årlig.

Generelt om kontraktformer

Statens vegvesen er på denne måten i ferd med å sette fokus på hele

kontraktskjeden, fra hovedentreprenør og ned til siste underentreprenør.

- Det er viktig med kunnskap om hvordan hele kjeden fungerer i praksis. Det er ikke uvanlig at en hovedentreprenør kjøper opptil 60 prosent av en kontrakt av en underentreprenør. Denne kjøper ofte igjen tjenester av enda en underentreprenør. Det kan derfor virke mange ledd med underentreprenører i en slik vedlikeholdskjede. Da er handlingsmønsteret entreprenørene imellom viktig å vite om, og maskinentreprenørene kan oppleve å måtte opptre i flere roller samtidig, sier Moe Gustavsen.

Gode tilbakemeldinger

Norske maskinentreprenører på sin side ønsker seg bedre samling av småprosjekter og bedre fordeling av oppdrag over hele året, er Moe Gustavsens erfaring.

- De ønsker seg kontrakter opp til maksimalt 300 millioner kroner, men kan komme i likviditetsproblemer på grunn av tilbakeholdt sikkerhetsstillelse og eventuelle uavklarte tvister.

Tilbakemeldingene tyder imidlertid på at konkurransegrunnlaget fra veivesenet nå er svært godt, og er både tydelig og har god risikospredning.

- Samhandlingsopplegget i veikontraktene oppfattes som nyttig, og dem søker vi å innføre i rådgiverkontraktene våre. Entreprenørene ønsker muligheter til både å medvirke til og påvirkning av gode løsninger.

Konstruktive innspill tas ifølge Terje Moe Gustavsen i mot med takk, samtidig som veivesenet erkjenner at det faktisk kan foreligge behov for forbedringer i store inngåtte kontrakter.

Fullbooket hos

Utstillere både med og uten lang fartstid fylte også denne gangen Leverandørmart'n til siste plass. Her er et lite utvalg blant de mange fjesene som hadde litt av hvert å by på.



Debut Marianne Røgeberg og Thomas Andersen fra E-Vita AS

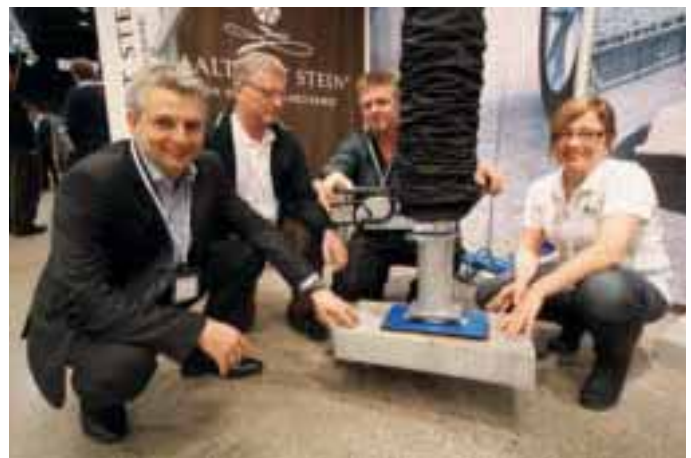
E-Vita AS var blant førstegangsutstillerne, og lokket med utvikling og produksjon av hjemmesider for både bedrifter og privatpersoner. Marianne Røgeberg og Thomas Andersen viste til mange MEF-bedrifter som kunder av selskapet, og ønsket nå å treffe enda flere i MEF-systemet. Som lokkemiddel brukte de et vitamindrikk på flaske også kalt E-Vita, koplet til en kjapp konkurranse med fruktbare premier.

Aaltvedt Stein AS stilte med egen stor stand i samarbeid med Lintho Steinmiljø AS vegg i vegg, og hadde stor fokus på en ny vacuum-handler for montering og håndtering av heller og hagestein. Pritec beltegående vakumløfter med el/aggregatdrift håndterer steiner på inntil 140 kg, og ble vist for første gang i Norge av Roland Andersson fra produksjonslandet Sverige. Kjell Myhr, Kjell Lintho og Stina Lintho Lippestad kompletterte leverandørteamet.

Pontong-premiere

Fra Total AS var Arnt Teige og Tord Vatsgar atter på plass, nå med fokus på et avansert analyse/diagnose-system av brukte oljer. Spesielle fargekoder gir kjapt svar på hva slags tilstand motoren er i, hva som eventuelt er slitt og ellers kan være galt med den. Systemet er basert på 500.000 enkeltanalyser av motorer og regnes som så pålitelig at flere motorprodusenter angivelig er på jakt etter noe tilsvarende.

Pauli Hyrkäs hos Remu Norge AS er etter hvert gjenganger på anleggsmesser. På Leverandørmart'n stilte han med verdenspremiere på en 8-tonns pontongmontert gravemaskin, Remu Big Float, for arbeidsopp-



Firspann Kjell Myhr, Kjell Lintho, Roland Andersson og Stine Lintho Lippestad fra henholdsvis Aaltvedt Stein AS og Lintho Steinmiljø AS.



Analyse Arnt Teige og Tord Vatsgar tilbød Totals eget system for sjekking av olje med påfølgende motordiagnose etterpå.

gaver på vann og i myr. Maskinen er en prototyp basert på en Hitachi-graver og ble riktignok vist på film, men får verdensdebut i virkeligheten på Vei og Anlegg i mai. Ifølge Hyrkäs er full utnyttelse avhengig av en maskin med sentralt tyngdepunkt og midtplassert bomfeste. Fra før har Remu utviklet en tilsvarende 14-tonns versjon.

Opplæring

KP Maskin AS har tilhold i Nannestad ikke langt fra Gardermoen og driver med opplæring av kandidater til fullverdige fører av eventuelt kran, truck og anleggsmaskin med fagbrev. Deleier Knut Flattum fikk mye oppmerksomhet av besøkende på Anleggsdagene, da behovet for faglærte maskinførere er større enn på lenge i anleggsmiljøet for tida.

leverandørene **(DEL 1)**



Verdensdebut Pauli Hyrkäs hadde med film av prototypen på Remus nye pontong-graver som vises fysisk på Hellerudsletta i mai.



Føreropplæring Knut Flattum jobbet tidligere for Automec, men driver nå med opplæring av framtidige maskin-, kran- og truckførere som skal jobbe innen flere ulike bransjer.



Dekkoperasjon Bjørn Larsen røpet kommende nyheter fra Norsk Michelin Gummi AS.

Norsk Michelin Gummi AS er en betydelig leverandør av dekk til anleggs- og gurvebransjene, og varslet om en kommende forbedring på L5/L3 anleggsdekk til hjullastere. Endret design på stålmantelen i bead'en skal forhindre at dekket spinner mot felgen under opplsasting med hardkjør av skuffen inn i massene. Dekk med denne nyvinningen skal ifølge Bjørn Larsen være klare fra forhandler om kort tid.

Hybrid-debut

Hesselberg Maskin AS stilte i likehet med andre store maskinleverandører på Leverandørtorget, men uten de aller ferskeste nyhetene. Som Volvo Maskin og Pon Cat har Hesselberg nye maskinmodeller på vei inn med StegIIIB-motorer sammen med en del andre oppgraderinger,



Hesselberg-innsats Tore Volden, Roger Wang og Tom Erik Hammer satt klare til å ta i mot ordre på nye StegIIIB-anleggsmaskiner fra Komatsu.

som Komatsu 240LC-10 beltegraver og HM300-3 rammestyrte dumper (se sak annet sted). For øvrig er Komatsu ekstra langt framme med hybriddrift og HB215-LC-1-graveren står i skrivende stund på Økern klar for levering i Norge, meddeler Tore Volden, Roger Wang og Tom Erik Hammer. Hesselberg Maskin oppnådde i fjor det nest beste resultatet noen sinne, og med 50 prosent større ordresreserve nå enn på samme tid i fjor er optimismen for framtida stor, akkurat som hos de øvrige store leverandørene.



KAN NORGE SAMLES TIL ETT VA-RIKE?

Reglene for hvordan vann- og avløpsnettet i Norge skal bygges ut og vedlikeholdes varierer fra kommune til kommune. Hadde det ikke vært bedre for alle parter med ett felles regelverk for hele landet? Jo, mener nok mange, men VA-dagen på Anleggsdagene 2012 viste likevel at det foreløpig ser ut til å forbli en fjern drøm.

Det er 429 kommuner i Norge. Det er ikke fullt så mange forskjellige VA-normer her i landet, men det er likevel veldig mange. Altfor mange, vil nok de fleste mene. Forskjellene mellom de ulike VA-normene rundt omkring i landet er som oftest heller ikke særlig store. Likevel er de mange og store nok til å skape mye ekstra arbeid både for planleggere og entreprenører.

Utfordringer og forsinkelser

Norsk Vann har etablert Norsk VA-norm, et regelverk som

alle kommuner, uavhengig av geografiske eller størrelsesmessige forhold, kan benytte seg av. Dette er absolutt et skritt i riktig retning, men vil det gå fort nok? Det er i hvert fall et godt stykke igjen. Prosjekterende ingeniører møter mange utfordringer og forsinkelser når de må sette seg inn i en ny norm for hver nye kommune eller utbygger de tar oppdrag for. Ifølge Terje Hoel, seksjonsleder i Norconsult, er 138 av landets 429 kommuner nå med i Norsk VA-norm. Av de resterende kommunene har noen (det gjelder særlig store/mellomstore kommu-



Beskriv ulikheter Terje Hoel, seksjonsleder i Norconsult, viste til noen eksempler på hvordan de ulike VA-normene varierer fra kommune til kommune.

ner) egne omfattende normer, andre kommuner samarbeider om VA-normer i sin region, mens mange små kommuner har sine egne gamle VA-normer, som de ikke har ressurser til å oppdatere.

Komplisert og fordyrende

Hoel viste til noen eksempler på hvordan de ulike VA-normene varierer fra kommune til kommune. For eksempel er fargekoder for ulike typer VA-ledninger på plantegninger ikke standardisert. Standarden fra 1972, NS 3039, angir de forskjellige ledningstypene kun i svart-hvitt. I dag benytter imidlertid alle seg av farger, men fargekodene varierer etter hvilken kommune man befinner seg i. Likeledes varierer avstandskravene fra ledning til grøftesidene, og skal det være stige i nedstigningskum? Noen steder er svaret ja, andre steder nei. Diameteren på kummen varierer også. Hva med knekkpunkter på ledninger i grøft? Hva slags vinkel skal benyttes? Det er en rekke problemstillinger å sette seg inn i. Ikke minst for nyutdannede, som det for øvrig er alt for få av. En effektivisering er etter lengtet bare av den grunn. I tillegg virker dagens kompliserte system fordyrende både på planprosessen og i byggefasen.

Rogaland på topp

Det viktigste tiltaket for å oppnå større grad av likhet mellom kommunene når det gjelder vann og avløp, er altså Norsk Vanns VA-

norm. Trond Andersen fra Norsk Vann og Kjetil Flugund fra Norsk Rørsenter redegjorde for status for norm- og standardiseringsarbeidet. Rogaland fylke ligger på topp, hvor over 90 prosent av befolkningen er tilknyttet et anlegg med VA-normen, mens naboen, Sogn og Fjordane, bare har 16 prosent tilknyttet slike anlegg. Hvorfor ligger Rogaland så høyt? Samarbeidet om normer begynte der for mange år siden; allerede i 1976 gikk Stavanger og Sandnes sammen for å lage en felles norm, som senere ble omarbeidet flere ganger. I 2007 gikk de over til Norsk Vanns VA-norm, og samtidig ble tre nye kommuner med i samarbeidet. Siden har det ballet på seg, og i dag er 14 av 26 kommuner, tilsvarende 91 prosent av fylkets befolkning, tilknyttet norm-samarbeidet. Og flere utvidelser står for tur. Noen kommuner i Søndre Hordaland har også begynt å vise interesse, likeledes Driftsassistansen i Hordaland og Bergen kommune. På sikt kan de kanskje få med seg hele landet? Men hvor lang tid vil dette ta? Er det noe som kan gjøres for å få forgang i prosessen? Paneldebatten som avsluttet VA-dagen avslørte at tanker om statlig "tvang" eller pålegg ikke var populært i den kommunale sektor. Samtidig fikk man inntrykk av at normene ikke er mer forskjellige enn at det hadde vært overkommelig å innføre VA-normen som en slags nasjonal standard. Dette er noe som særlig entreprenørene er opptatt av. Men gulroten for mange kommuner er kanskje ikke stor nok, samtidig som det ikke finnes noen pisk.

FRYKTER SERTIFIKAT-KØ

Bare om lag 1.000 av mellom 12.000 og 13.000 personer med fortsatt gyldig sprengningssertifikat har så langt konvertert til nyordningen som tar til å gjelde fra 1. januar 2013. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) frykter køkaos når deadline nærmer seg.

Skjerper regler DSB forsikrer at tilgang til, bruk og lagring av sprengstoff slett ikke blir enklere for hvem som helst i tida som kommer. (Illustrasjonsfoto)



- Ja, vi frykter sertifikat-kø etter hvert som tidspunktet da nytt regelverk trer i kraft nærmer seg, og det ikke raskt melder seg på flere folk til den pågående kursvirksomheten, sier avdelingsdirektør Torill Tandberg i DSB.

- Da vi for eksempel tok vekk C-sertifikatet ble mange rammet. Og alle som i dag har A- eller B-sertifikat må søke DSB om nytt sertifikat som bergsprenger. Men før det er det helt nødvendig å fullføre og få godkjent et obligatorisk overgangskurs. Det finnes veldig mange som ennå ikke har konvertert, og som nå begynner å få dårlig tid, sier Torill Tandberg. 270 deltakere var påmeldt til Bergsprengerdagen som inngår i Anleggsdagene.

- Antallet deltakere er ny og gledelig rekord, fastslo leder Frode Andersen av utdanningsutvalget i Bransjeråd for Fjellsprengning da det hele dro seg i gang. Bergsprengerdagen var fra begynnelsen av et frittstående arrangement, men ble for to år siden trukket inn som en del av Anleggsdagene.

Ikke for mannen i gata

Som vanlig gikk Torill Tandberg inn på nytt og nyttig omkring regelverk og nyordninger som angår sikker håndtering av eksplosiver i regi av DSB. Og det var ikke akkurat løskrutt hun lanserte som ris bak speilet til dem som ikke overholder eller DSB avdekker i forsøk på å lure seg rundt lover og regler for lagring, bruk og transport av sprengstoff og eksplosiver. - Sprengstoff er ikke for hvem som helst. Det er derfor vi forvalter et

særdeles strengt lov- og regelverk. Spesielt ille er det hvis eksplosiver på avveie dukker opp i kriminelle miljøer. Hvor kommer i så fall dette fra, undret Tandberg og viste til at det i fjor bare ble innrapportert ett tyveri av sprengstoff, og ett forsøk på tyveri.

- Alle innbrudd eller forsøk på innbrudd i eksplosivlagre skal meldes til DSB, men som nevnt mottar vi for tida heldigvis svært få slike meldinger. Likevel må dere spørre dere selv: Er kontrollen på sprengstoffet på brukerstedet god nok, formante Torill Tandberg og linket visuelt til en egen meldeadresse for den slags på DSBs nettsider. Spesielt etter 22. juli i fjor ble det fokusert ekstra på eksplosiver og sikring av disse.

- Vi kjørte en ryddeaksjon for eksplosiver i perioden oktober-desember 2011, og fikk veldig god respons. Noe slikt vil helt sikkert gjentas. Spesielt er ammoniumnitrat og kjemikalier som kan brukes til å lage bomber av høy interesse i slike aksjoner.

EU-handlingsplan

Det er dessuten etablert en egen handlingsplan i regi av EU med tanke på mulig bruk av eksplosiver og terror. Her er målet å styrke sikkerheten betydelig.

- Handlingsplanen omfatter nærmere 50 tiltak rettet mot forebyggende aktiviteter, oppdagelse av ulovligheter og beredskap og håndtering. Og vi i DSB har iverksatt en god del i forhold til denne tiltaksplanen allerede, kunne Torill Tandberg forsikre.

Nye regler om sporing

Flere tilfeller av terroranslag med sprengstoff har ført til nye tiltak for sikring mot misbruk av eksplosiver. I 2008 foresto EU tiltak for merking og sporing av eksplosiv vare, og snart innføres de i Norge.



- For det første var vi godt i gang med sikringstiltak for håndtering av sprengstoff før denne handlingsplanen ble vedtatt. Norge er jo på ingen måte tjent med å ha en liberal lovgivning på dette området. Dessuten er brann- og eksplosjonsvernloven endret. Loven omfatter nå også uønskede tilsiktete hendelser, og er utvidet til å omfatte såkalt reaksjonsfarlige stoffer. Vi har også innført utvidet hjemmel til å innhente politiattest på personer som skal håndtere eksplosiver, sa blant annet Torill Tandberg.

Etter 22. juli

Med indirekte henvisning til terrorangrepet mot regjeringskvartalet i juli i fjor er også strenge strakstiltak iversatt som en buffer mot gjentakelse ved at innførsel av kunstgjødsel med mer enn 16 prosent nitrogen fra ammoniumnitrat er blitt forbudt for privatpersoner.

Og flere planer står for tur. Eksplosivforskriften skal ryddes skikkelig opp i ved blant annet å skille ut pyrotekniske varer i egen forskrift, og regulere mobile produksjonsenheter – såkalte MEMUer.

- Vi vil også se nærmere på avstandbestemmelser og om det skal være mulig å erverve sprengstoff uten selv å ha et fast og godkjent lager. Vi er i gang med veiledning om bruk av eksplosiver, og vi jobber med strengere regler for håndtering av kjemikalier, stoffer og stoffblandinger som kan brukes til å lage bomber, sa Torill Tandberg.

Når det gjelder sprengstoff og eksplosiver er det med andre ord ingen slinger i valsen fra DSBs side.

5. april neste implementeres EUs krav om id-merkede sprengstoffprodukter i Norge. Samme dato i 2015 iverksettes krav om systemer for sporing. EU-direktivet gjennomføres her til lands via Eksplosivforskriften kap. 15, der siste utgave er fra november 2010.

Ifølge DSB innebærer de nye kravene at alle sprengstoff- og eksplosivvarer/artikler får strek- og tallkode fra produsent. Merkingen skal følge varen, og du som bruker må holde regnskapsmessig orden på hver enkelt artikkel/enhet.

Avdelingsleder Siri Hagehaugen i DSB forklarer:

- Nivået på kontroll med slik vare skal heves i alle ledd. Terskelen til å overlate slik vare til annen uten hjemmel til å motta, heves. Det blir enklere å spore funnet vare til siste eier, og vi oppnår trolig bedre kontroll med mengder ladet sprengstoff. Trolig forenkles også beholdningskontrollen, sier Hagehaugen.

Dermed må produsent eller importør sørge for merking av varen i henhold til EU-direktivet. Det må utvikles systemer for enkel håndtering, og den enkelte innehaver av eksplosiv vare må knytte seg opp mot eller etablere et slikt system.

- Systemet er under implementering, og alle spørsmål er på langt nær besvart, sier Siri Hagehaugen.

Prosjektleder Mona Christensen i Orica Norway AS presenterte selskapets eget system for identitetsmerking og sporing som er under utvikling. Hver eneste artikkel ned til den minste enkeltpatron får på produsentnivå et eget id-nummer inklusiv all produktinformasjon i form av en barcode (tilsvarende som for nedlasting av app'er) som registreres i en sentral systemserver når varen enten lagres av oss eller leveres til kunde. Kunden må registrere mottaket av varen ut fra samme systemserver.

- En slik ordning sørger for å holde oss som produsent full kontroll fra i alle ledd til varen er hos mottaker, og gir åpning for sporing tilbake til både produsent og/eller siste bruker.

Siste eier ved funn av sprengstoff på avveie kan etterspores raskt ved hjelp av barcoden og registreringen.

- Politiet kan ved hjelp av en kjapp telefon avklare hvor det kommer fra, sier Mona Christensen.



Nytt på nytt Torill Tandberg i DSB gikk gjennom det seneste nye innen lover og regler knyttet til omgang med eksplosiver.

Fullbooket hos

I tillegg til Statens vegvesens massive innrykk på Anleggsdagenses seminardel med både næringspolitikk og veibygging på agendaen, stilte veietaten også med stinn brakke på Leverandørmart'n.



På hodet Scanvaegt får her kompensert for feilmontert annonse i Anleggsmaskinen med opp/ned-montert bilde av Vegard Fuglerud og Knut Berg (se forklaring i saken).



Nyansatt Torbjørn Nummestad på plass med Amman og Bomag vei- og asfaltutleggere.



Tungt inne Statens vegvesen på plass med egen stand, her betjent av Gisle Fossberg, Johanne Solheim og Eirik Øvstedal.



Første gang Jens Otto Martinsen, Per Åke Jägrén og Geir O. Fougner med stort utbud av Grindex lensepumper.

Og etter sterke faglige innlegg av sentrale veivesenpersoner som sjefingeniør Gisle Fossberg og avdelingsdirektør Eirik Øvstedal om henholdsvis nye kontraktsformer og samhandling i veiprosjekter, hadde de værsgod å stille på veivesenets stand blant de andre leverandørene. Der hadde rådgiver Johanne Solheim fast tilhold for å registrere og ta unna de mange henvendelsene fra bransjen i løpet av de tre dagene. - Vi er her for første gang med egen stand, og trykket har vært høyt hele veien. Folk fra anleggsbransjen har spurt om alt mulig, men mest om temaer som er omhandlet på seminarene, sier Johanne Solheim. Like bortenfor hadde Turo-Teknikk AS inntatt utstillerplass med Grindex lensepumper. Selv om de er velkjente i norsk anleggs- og gruvebransje fra 1960-tallet og produksjonen startet i Sverige alt i 1940, er Jens Otto Martinsen, Per-Åke Jägrén og Geir O. Fougner for første gang på Anleggsdagene med hele pumpeserien og ytelser fra 0,5-95 kW.

Nybygging på gang

Torbjørn Nummestad har nettopp startet opp hos Normann Olsen Maskin AS etter flere år hos NCC og senere Ramirent, først med veivedlikehold og senere med maskinutleie. Nå handler hverdagen om vei- og asfaltutleggere fra Amman og Bomag. Alt var på plass på Gardermoen.

leverandørene ^(DEL 2)



Full pakke Johnny Valentinsen og Jon Hella skulder ved skulder med full Wacker-Neuson-palett.



Dobbel salve Petter Jensen og Jørn Ivar Sandum driver profesjonelt med sprengstoff hos Nexco AS.



Full sperre Truls Paulsen og Erling Monseth i Tentex AS med nyutviklet radonsperre for bruk i grunnen under nye bygg.



Verdensvisning Jon Einar Solhaug med verdenspremiere på Alt-i-ett-laseren UL633 fra Spectra Precision.

Wacker-Neuson hadde samlet hele maskin- og utstyrsspekteret inklusiv beltegraverne og styrket standen med lokalforhandler Jon Hella for Telemark og Vestfold. Johnny Valentinsen meddeler om stort salg av gravemaskiner etter at de kom inn under paraplyen Wacker-Neuson. Og nå står utvidelsesplaner for tur ved hovedanlegget på Frogner.

Nye og strengere radon-regler er innført, og Truls Paulsen i Tentex AS viste en helt ny type radonsperre sammen med Erling Monseth. Sperren er oppbygget i gasstett propylen integrert med et dobbelt filtlag slik at den farlige gassen fritt kan evakuere til sidene, ut og opp i friluft utenom byggets grunnflate. Leges i forbindelse med grunnarbeider til nye bygg.

Opp/ned som kompensasjon

Scanvaegt AS var i år tilbake på Anleggsdagene etter flere års fravær, men har hvert år stilt på Avfallsdagene med bilvektssystemene sine. Ifølge Vegard Fuglerud og Knut Berg er avfalls- og gjenvinningsbransjen storkunde, men de to vil nå igjen satse på vei- og anleggsbransjene der mange og tunge lass med pukk og grus hver dag passerer ut og inn portene til et stort antall pukkverk. Fordi selskapets annonse ikke ble montert opp ned som bestilt i forrige nummer av Anleggsmaskinen, kompenserer vi for dette nå og trykker bildet av de to opp ned i stedet.

Brødrene Dahl stilte som vanlig med stor stand med utstyr til samferdselssektoren etter oppkjøpet av så vel Botneskilt som Euroskilt. Etter langvarig kamp om oppmerksomheten i bladet ble det til slutt gitt grønt lys for nyansatte Rune Reiherth, tidligere prosjektleder for vedlikeholdskontrakten til Oslo Vei for Statens vegvesen på Romerike.

Sprengstoffselskapet Nexco AS ble grunnlagt i 2007 og hadde innslag både på seminaret og blant leverandørene. Petter Jensen og Jørn Ivar Sandum har mengder av år med erfaring fra eksplosiver i tidligere stillinger hos det som i dag heter Orica Norway. Nexco har i dag 12 ansatte og holder til i Drammen.

Som i Las Vegas

Jon Einar Solhaug viste Norgeodesis aller siste nyvinning, "alt-i-ett"-laseren til bygg og anlegg fra Spectra Precision. Modellen UL633 kombinerer alle lasere i én og samme enhet i form av en 2-falls-, grøfte-, kombi- og interiørlaser, og tilbyr fall i tre akser på opptil 256 prosent i hver. Laseren har også en såkalt spotfinder, automatisk blink søker for grøftelegging samt en del andre fordeler, ifølge Solhaug. Visningen på Anleggsdagene var faktisk en skikkelig verdensbegivenhet i og med at laseren samtidig ble verdenslansert på World of Concrete i Las Vegas av produsenten selv.

Vetarantreff 2012

**Veterantreff 2012, Algarvekysten, 15. – 22. september
– tilbud til MEF medlemmer**



MEF inviterer til Veterantreff – det 18. i rekken. Årets destinasjon er Algarvekysten som ligger helt sør i Portugal. Denne delen av Portugal har blitt et meget populært feriested med sine fine badestrender og ca 300 soldager i året. September er en god sommermåned og badetemperaturen er normalt over 20 grader. Vår base skal være i Vilamoura som var en liten fiskerlandsby fram til midten av 1970 tallet. Siden da har byen utviklet seg til å bli et eksklusivt feriested.

Detaljene i programmet er ikke klare ennå men vi kan røpe at det vil bli lagt opp til flere guidede utflukter blant annen til Loulé og Alte. Byen Loulé er kjent som et håndverkssenter og for sitt frukt- og fiskemarked. Siden vi befinner oss ikke langt fra den spanske grensen vil det bli tilbud om en dagstur til Sevilla, kjent som en av de vakreste byene i Spania. Dette er bare en liten smakebit av hva vi skal oppleve. Programmet vil være tilgjengelig medio mars på www.mef.no. Det er begrenset antall plasser og hvis du ønsker å sikre deg plass allerede nå kan du sende en e-post til: Solbjørg Brandsgård, Escape Travel AS, solbjorg@escapetravel.no, eller Bjørg Fossum, MEF, bjorg.fossum@mef.no. Ønsker du mer informasjon kontakt Bjørg Fossum, telefon 22 40 29 10 eller 913 19 289.

Motto: "Du må ikke være pensjonist for å delta".
Velkommen til Veterantreff 2012!

Catzmaran Liana



Vilamoura Marina



GRAVESKUFFER? SNAKK MED KNUT! TLF. 33 43 02 46

Hammerplater Dyrknings-skuffer Pusseskuffer Graveskuffer

www.holgers.no

HOLGER'S
AS

ANDEBU NÆRINGSARK
3158 ANDEBU
TEL: +47 33 43 02 00
FAX: +47 33 43 02 01
POST@HOLGERS.NO

Heder og ære hos Kolnes Maskin AS

Under julebord tilstelningen hos Kolnes Maskin AS ble to medarbeidere hedret etter lang og tro tjeneste. Tarald Håland ble tildelt MEFs fortjenestemedalje i sølv etter 20 års tjeneste og Ken Morten Vistnes ble tildelt gullklokke etter 25 år. Utdelingene ble foretatt av regionsjef i MEF Svein Myhrvold og daglig leder i Kolnes Maskin AS, Gunnar Kolnes.



På bilde ser vi fra venstre: Regionsjef Svein Myhrvold, 20 års jubilant Tarald Håland, 25 års jubilant Ken Morten Vistnes og daglig leder Gunnar Kolnes.

Ny avtale med Brødrene Dahl AS

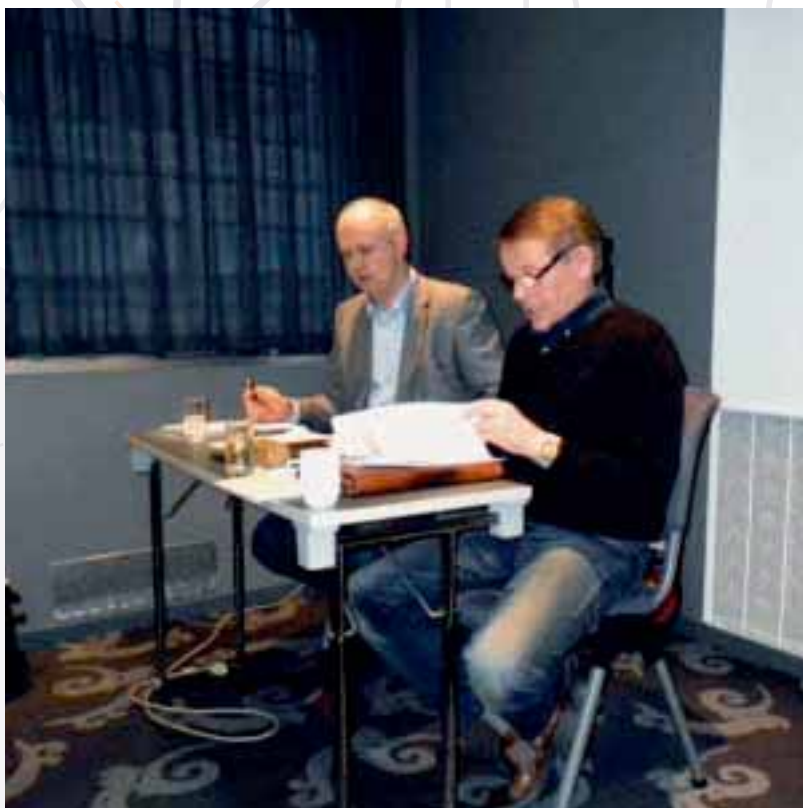
MEF avdeling Agder har fremforhandlet en ny avtale med Brødrene Dahl. Avtalen gjelder for alt VA utstyr, samt trafikksikringsmateriell. Avtalens varighet er ut 2014. Avtalen gjelder for alle MEF medlemmer tilsluttet avdeling Agder. Detaljer om avtalen ligger under Medlemsfordeler - Handelsavtaler i Region Sørvest.

Opplæringskontoret

Vel gjennomført årsmøte i OKAB Agder

Det ble et hyggelig årsmøte i OKAB Agder, fredag 3. februar på Ernst Hotell i Kristiansand. Det deltok i alt 23 personer, fordelt på 16 medlemsbedrifter, fire ansatte i MEF, en fra NAF og to andre inviterte.

Fritz –Ivar Lundbakk, Anleggsvirksomhet AS, ble gjenvalgt til styreleder for to nye år. Svein Frustøl, Frustøl AS ble gjenvalgt som styremedlem, varamedlemmene Trond Holm, Blakstad Vgs. og Glenn Seland, NAF, ble gjenvalgt. Rådgivere fra fylkeskommunene i Agder var invitert og Aust-Agder fylkeskommune var representert ved rådgiver John Husebø. Hovedkontoret var representert ved økonomisjef Magne Bratlie. Kartevoll AS ble kåret til Årets lærebedrift for 2011 av styret i OKAB Agder. Vi takker for deltakelsen av de fremmøtte.



På bildet ser vi møteleder Fritz-Ivar Lundbakk og opplæringskonsulent i Agder Frank Nygård.

Gode tilbud på kvalitetslasere fra **Leica Geosystems**

HELLA MASKIN AS Tlf 35 96 72 72 | www.hella.no

Vegforum Nord med høringsuttalelse om transportplan Nordland

VFN er som kjent nå invitert inn i referansegruppen sammen med LO og NHO fra næringslivet i dette fylket for å bistå utarbeidelse av den nye transportplanen i Nordland, noe som er en viktig anerkjennelse av Vegforumets arbeide.

Etter referansegruppemøtet 6. januar, skrev Vegforum Nord en høringsuttalelse med innspill til de deler av den foreløpige rapporten som omhandler Nordland fylke.

Vegforum Nord er, som tidligere kjent, blitt invitert til å sitte i NTP sekretariatets referansegruppe på nasjonalt nivå og var 21. desember 2011 på den andre fellessamlingen i sekretariatet som tok for seg temaer som Strategier, planrammer og handlingsrom hvor transportetaten og Avinor presenterte sine respektive områder. Videre på agenda sto en presentasjon fra Statens vegvesen om Gjennomføringsevne og effektive planprosesser.

Opplæringskontoret

Stikningskurs for lærlingene

I disse dager kjøres kurs i grunnleggende stikking og tegningsforståelse for OKAB Region Nords lærlinger. Kursene blir arrangert på forskjellige plasser i de to fylkene og lærlingene har blitt kalt inn.

Ofte har entreprenøren selv ansvaret for stikkingsarbeidet. Dette utføres vanligvis av stikkingsansvarlige med god kompetanse. Men mange ganger er det behov for mindre målinger og kontrollsjekking etc. Mye av dette må gjøres av maskinførere eller andre på anlegget. Da er det nødvendig med grunnkunnskap slik at arbeidet utføres riktig. Gale målinger kan fort medføre store kostnader. På bakgrunn av dette, er denne type kurs viktig kompetanse og ha med seg for våre lærlinger.

Emner som blir tatt opp på kurset:

- Bruk av laser i grøft og plan
- Kontroll av laser og nivåerikkert
- Masseberegning
- Praktisk stikking ved nivellering
- Tegningsforståelse og bruk av tegninger

Jernbanelivet snakket om Høyhastighetsbane: linjevalg og marked og til slutt presenterte Avinor Lufthavnstruktur. Underveis i møtet var det satt av tid til plenumsdiskusjoner.

Hele høringsuttalelsen finner du på MEFs medlemsnett – Region Nord.

360 Symposium 2012

360 Symposium 2012 arrangeres av Brødrene Dahl 29. februar - 1. mars på Clarion Hotel Oslo Airport Gardermoen.

Symposiet vil ha hovedfokus på et stadig viktigere tema for hele vår bransje: VEDLIKEHOLD.

Program og påmeldingsinformasjon finner dere på www.360.no



I tillegg til den faglige biten hvor lærlingene får muligheten til å bli sikrere i utførelsen, er den sosiale møteplassen viktig. Nettverk bygges for framtidig samarbeid.



MESSER OG KONFERANSER 2012

**5.-7. mars: Sprengningsarbeider
– 25 år i utvikling**

Storefjell. Arr. Tekna.

7.-8. mars: Avfallsdagene

Arr. MEF

14.-15. mars: Rallardagene 2012

Narvik. Arr. Tekna

15. mars: Arbeidsgiverdagen 2012

Park Inn Radisson, Gardermoen. Arr: MEF

**18.-19. april: Anleggsbesøk Haugesund/
Stavanger**

Sted ikke fastsatt. Arr. NFF Yngres Nettverk

16.-21. april: Intermat

Paris

**24.-26. april: S2 – Sprøytebetong til
bergsikring**

Sandefjord. Arr. Tekna

9.-13. mai: Vei og Anlegg

Hellerudsetta. Arr. MGF

7.-11. mai: IFAT Entsorga, Munchen

Avfalls- og gjenvinningsmesse

8.-9. mai: Vegteknologi

Clarion hotell & conf., Trondheim
Arr: Tekna

28. juni-1. juli: Landsmøte MEF

Alta

14.-16. september: Dyrsku'n

Seljord

28.-30. september: Loen-dagene

6. november: Oslo-konferansen

2013

15.-21. april Bauma 2013

Munchen, Tyskland

7. – 9. juni MEFA 2013

Stavanger, Arr. MEF

14.-16. juni Bygg og Anleggsmesse

Tromsø Arr. MEF og NESO

2014

13.-15. juni MEFA 2014

Trondheim Arr. MEF

Opplæringskontoret

Kveldsseminar

OKAB Region Nord inviterer bedriftene i Nordland og Troms ved faglig leder og instruktør til kveldsseminar hvor målet er:

- Samkjøre og klarlegge oppgavene mellom OKAB og bedrift i forhold til det å ha lærling.
- Kunnskap om innhold og bruk av læreplanen
- Gjennomgang ulike skjema/planer
- Bevisstgjøring rundt tema læring

Kveldene arrangeres fra månedsskiftet februar/mars og invitasjon sendes ut fortløpende.

NM i maskinføring for lærlinger

OKAB Region Nord skal stille med to lærlinger fra Troms og to lærlinger fra Nordland i NM for maskinførere. Utvelgelsen/kvalifiseringen vil foregå utover våren og selve konkurransen foregår i månedsskiftet oktober/november 2012. Vi håper at flest mulig har lyst å prøve seg i konkurransen. Informasjon sendes ut etter hvert, så er det bare å mobilisere til tøff konkurranse hvor vi forhåpentligvis stikker av med gode plasseringer.

Hvor går veien videre? Hva skal jeg bli?

Nyttige nettsteder for bedre kunnskap om utdanning.

Velkommen til yrkesfag i Troms

www.karri.no

Karri forteller deg om mulighetene og fordelene med å velge en yrkesfaglig utdanning og karriere.

Karriere Troms

www.karrieretroms.no

Karriere Troms jobber med å øke antall som gjennomfører videregående opplæring, samt gir råd og karriereveiledning til voksne.

Ny adresse OKAB Region Nord Fauske

OKABs kontor på Fauske ble utsatt for brann. Dermed var det dags for flytting til nye lokaler. Ny adresse er: Sjøgata 86, 8200 Fauske



Din spesialist på hengere, traktorer og dieseltanker

www.baileytrailers.co.uk • www.protechmachinery.co.uk • www.fuelproof.co.uk

FUEL PROOF Europas største utvalg av dobbel bunnede dieseltanker. Fra Europas ledende produsent av frittstående diesel og aviation tanker.



Fuel Proof Highway 10000L



Bailey maskinhengere



Løs tanker 500 L til 4500L



Generator tank 1000L til 3000L kan stables



Frittstående tank fra 500L til 60 000L



Bailey dumperhengere



ProTech pelehammer



Stort utvalg av traktorer

Arvid Gimre AS Tlf: 51 65 44 86 - Mob: 928 04 448
arvid@gimre.no - www.gimre.no

RIVER NED

ANDRES BYGGVERK

Riving er etter hvert blitt Vidar Larsens favorittgjeskjett når han betjener stikker og spaker fra hytta i gravemaskinen sin, en type oppdrag han stort sett er alene om hos Sigurd Furulund Maskin AS på Jessheim.

Navn | Vidar Larsen (52)

Firma | Sigurd Furulund Maskin AS

Maskin | Hitachi Zaxis 135 US

- Jeg storkoser meg når det knaker og braker mens vegger, tak og andre bygningsinstallasjoner raser sammen foran maskinen, gliser 52-åringen som har jobbet hos Furulund siden 2003.

- Rivingsoppdrag krever tålmodighet. Jeg er en tålmodig fyr, og har gjort ganske mange rivejobber opp gjennom årene. Når jeg i tillegg har hånd om en så smidig og lettmanøvrert gravemaskin som denne Hitachi'en, for anledningen påmontert rivningsklype, er det bare en sann glede å være på jobb. Vi treffer på Vidar Larsen mens han er i sluttfasen av en rivejobb i Frogner sentrum. Det som i sin tid skal ha vært et gammelt og ærverdige posthus, nå må vike for en planlagt utvidelse av eksisterende sentrumsbebyggelse.

- Jeg er ikke helt sikker, men det er i alle fall lenge siden Posten holdt hus i denne bygningen. Før jeg begynte å rive det i filler, inneholdt huset tre leiligheter, sier Larsen.

Lytefri maskin

Den allsidige maskinføreren har ikke har notert et eneste feilslag eller andre former for uregelmessigheter på maskinen av 2006-årgang,

og med 6.000 timer på telleren.

- Jeg har hatt maskinen siden den var ny. Den har fungert fullstendig feilfritt hele tida, bare ved å følge ordinært serviceopplegg og daglig vedlikehold og ettersyn. Jeg liker maskinstørrelsen spesielt godt til denne typen oppdrag, og er stort sett alene om å ta riveoppdrag hos Furulund. Maskinen har en fintfølende hydraulikk som er veldig nyttig når enkeltbestandene i rivingsmaterialet skal skilles ut og sorteres i egne containere, synes Larsen

- Pleier sjefen å lytte til maskinførernes ønsker når en ny maskin skal kjøpes inn?

- Njaaaaa, jo, han lytter nok litt, he he. Hitachi er om ikke annet i alle fall hovedmerket i bedriften vår.

I Wergelands fotspor

Vidar Larsen startet opp som flisgutt hos Blakstad og Holter AS i Solør som 16-åring.

- Flisgutter holdt den røde og hvite stikka i posisjon mens proffene nivellerte, målte ut og sto i. Jeg har også jobbet som mekaniker ved et bilverksted, kjørt kranbil og kjørt egne lastebiler. Etter hvert slo jeg

meg til ro og begynte som nevnt hos Furulund for 11 år siden. Og tro det eller ei! Vidar Larsen har også fått tid til å være med på oppbyggingen av Feiring Bruk AS avd. Dal pukkverk, og endatil jobbet fast samme sted i åtte år. Akkurat det å jobbe i Jessheimområdet synes Larsen er veldig greit, ettersom han bor i Mogreina like nord for Ullensakers kommunesenter sammen med kona. I Mogreina finnes også den gamle steinvelvingsbrua Rise bru, et byggverk med historisk sus som blant annet Henrik Wergeland i sin tid ofte benyttet under jakten på lokale dameskjønnheter. For ordens skyld, Rise bru står ikke på Vidar Larsens liste over rivingsprosjekter, men de fleste andre oppdragene hans har svært ofte lokal forankring. - Det er for eksempel blitt en god del rivejobber på flyplassområdet for OSL og ellers i Gardermoenområdet. Mange gamle hus er tidligere kjøpt opp med tanke på mer

utbygging i dette området, og disse skal det rett som det er rives noen av. For øvrig har vi hele Romerike som arbeidsområde, med en og annen avstikker mot Enebakk og Oslo nord.

Avfallsplan

Riving av eldre bebyggelse innebærer ofte at rivingsklypa avdekker gamle isolasjonsmaterialer. Asbest kan også forekomme i gamle luftkanaler, men også klorparafinholdige vinduer, gammel vinyl og tjæreapp krever ekstra oppmerksomhet.

- Det kan fort bli mye pirkearbeid, og det gjelder å passe på. I dette huset er det for eksempel mye glassvatt. Med årene får man erfaring med gode riveteknikker som er mest mulig effektiv med tanke på hvordan de enkelte materialene enkeltst kan skilles fra hverandre. Gamle bygninger inneholder alltid mest treverk, men det kan fort dukke opp andre og uventede ting også, sier Vidar Larsen, som alltid





følger en ferdig oppsatt avfallsplan mens han jobber.

- Det tar som regel tre til fire dager og rive, sortere og få kjørt bort en bygning av denne typen. I dette

tilfellet bruker vi våre egne containere. De tas med til og fra av biler i annen drift nærmere Oslo som passerer her daglig, og tømmes hos Ragnsells på Jessheim.

Hobbyer? Nei, ikke så alt for mange, ifølge Vidar Larsen.

- Jeg er nok stort sett en sofagris, men det bor en liten villmarks- mann i meg også. Sporadisk jakter

jeg litt på elg, rådyr, småvilt og fugl.

Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN

VINTER KAMPANJE - TEREX HJULLASTERE

TEREX TL80 HJULLASTER

kr 355.000,-

TEREX TL100 HJULLASTER

kr 399.000,-

Pris forutsetter ren handel uten innbytte, og pris er u/mva og frakt.

- Hydrostatisk fremdrift og trinnløs hastighetsregulering
- Pendlende opphengt bakaksel
- Sentral leddstyring - 40°svingvinkel
- Parallell løft i hele løftehøyde
- Firehjulstrekk m/selvsperrende differensialbrems
- High speed 36 km/t
- Hydraulisk hurtigkobling
- Standard skuffe



For mer info se www.motorsalg.no eller ring tlf 55 52 60 50



Maskin og Konsult AS

Utstyrsspesialisten for anleggsmaskiner

- uten prestasjonsangst!



Frese eller pigge

-Hva tror du er smartest?



Industriveien 6b, 2020 Skedsmokorset.
Tlf. 64836530 / mobil 40400260
post@demolering.no - www.demolering.no

WEBSTER
EQUIPMENT

ROCK
WHEEL

HeatWork®

Flere gode grunner til å velge HeatWork:

Mobilt kraftverk;
enkel, genial og
lønnsom teletiner

Frost-Heater. Væsketemperatur 100°C = raskere tining. 70-103 kW. Prinsippet er vannbåren varme. Tiner tele opp til 50 cm per døgn, 200- 800 m². Lett vekt, maskinen veier 2000 kg.

Winter-Insulation:
**Spesialutviklet
for vinterarbeid**

Winter-Insulation. Spesialutviklet 3 og 7 lags matre for bruk ved teletining og vinterarbeid: isolering av rør, grøfter, utgravde områder; herding, tildekking og frostsikring. Flere ulike størrelser.

Ice Guard Systems:
**Frosne stikkrenner
åpnes på 1 minutt!**

Ice Guard Systems. Åpner stikkrenner raskt og effektivt. Kan betjenes av én person. Testet av Jernbaneverket, Mesta, og flere entreprenører og kommuner med stor suksess.

Se film på www.heatwork.com

Kontakt oss for: **Ice Guard Systems • Teletining • Frostsikring • Varm luft • Herding • Fjernvarme • Varmt vann • Vinterisolasjon • Vifter**

Produsent/salg:

HeatWork®
industrial heating solutions

Telefon 76 96 58 90. www.heatwork.com
Salg- og produktansvarlig Tommy Larsen, 909 25 048

Forhandler HeatWork region sør:

NASTA Telefon 33 13 26 00. www.nasta.no
Salg- og produktansvarlig Sjur Wethal, 913 47 166

Venieri

Møt vinteren med Venieri hjullaster og tilpasset snøryddeutstyr



Venieri 763B hjullaster med Stark 3,2 meter vikeplog

Vekt:	7200 Kg
Hjul:	405/70R24
Motor type:	Perkins 1104-44T
Motor effekt:	105 hk / 2200 RPM

Radio, Air condition, komfortstol, Hydr HK. type
Volvo, 3.funksjon, Diff brems forran, Lastdemping,
lasteskuffe 1,2 m³

**Vi har maskiner og utstyr på lager.
Kontakt oss for et godt tilbud!**

Telefon: 62 33 06 60 www.hymax.no



HYMAX
- bygger en bedre fremtid



**Markedsleder med
300 solgte maskiner
siden lansering i 2006**

Nye Kee-track på lager

Brukt / til salgs for kunde

- 2010 Kee-track Argo
- 2008 Kee-track Destroyer
- 2008 Finlay 883 Reclaimer
- 2007 Kee-track Novum
- 1994 Lokotrack C 100 B



FREDHEIM MASKIN AS

1816 Skipvet

Tlf.: 69 80 88 30

post@fredheim-maskin.no -
www.fredheim-maskin.no

Mob: 913 67 828 Per • Mob: 911 23 966 Svein

VOLVO L375 BAMSE 1957, "BUSSEN"



Denne bussen er et eksemplar av en norsk tradisjon med busstype for ruteforbindelser i lokale og landlige strøk, med trange veier og nødvendige begrensede kjøretøydimensjoner.

FRA NORSK VEGMUSEUMS MASKINSAMLING
Veimuseets spesielle internttransportør

Det er fristende for denne teksten å bruke som overskrift navnet på den norske filmen fra 1961 med Leif Juster i hovedrollen. Kort og godt: Bussen. Blant de ansatte ved Norsk vegmuseum lyder den navnet Bamse-bussen..

Museets buss var bygget for "Aakvåg-ruta" i Aust-Agder, som var forbindelse Risør – Aakvåg, en strekning på 40 km, og med et spesielt moment som er den smale ca. 2,15 m brua langs denne strekningen. Der var bussen i bruk fra ny i 1957, og helt fram til 1975. Etter et videre liv fikk museet overta den i 1995. Her er bussen i bruk i formidlingen, i form av transport sommerstid med guidet rundtur av besøkende mellom de forskjellige områder og objekter på det rommelige området som veimuseet disponerer. Hvorav det høyest beliggende i åssiden på Hunderfossen er Fjellsprengningsmuseet.

Lastebilchassis

For å realisere dette bussbygget i 1957 med de mål som krevdes, ble det tatt utgangspunkt i et Volvo lastebilchassis av type L375, og ikke i et av Volvos busschassis som fantes. Nevn-

te lastebiltype var i produksjon fra 1954 til 1962, av fabrikken regnet som middelstor lastebiltype. Den gikk i Sverige under navnet Starke. Litt spesielt er at i Norge valgte Volvo å kalle den med et annet navn, Bamse, noe som er bakgrunnen for at museet har kalt sin buss for Bamsebus-sen.

Biltypen har Volvos 6-sylindrede dieselmotor type D47 med 4,7 liter slagvolum og ytelse 90 hk. Videre 5-trinns girkasse. Akselavstanden er ganske nøyaktig 4,7 m. Bussens egenvekt er 4.880 kg, og tillatt totalvekt 9.600 kg. Lengde er 8,90 m.

Norskbygget med snute

For bygging av bussen hos påbyggerbedriften Brødrene Repstad Karosserifabrikk i Søgne ved Kristiansand, var chassiset levert inklusiv karosseriets fremre del med motorkasse, som gjør at denne tradisjonelle lastebilformen ofte kalles for "snutebil." Dette busskarosseriet ble bygget med en maksimal bredde på 2,06 m på grunn av det nevnte behovet i forbindelse med en ekstra smal bru lags strekningen den skulle brukes. Dette ga en innvendig utforming



med en seterad med 1 sete i bredden, og en rad med 2-seters bredde, i alt 23 seter. Bussen har en fremre høyre dør med betjening med håndtak og stang fra førerplassen, og i tillegg også en bakre dør på høyre side beregnet på håndtering av varer som skulle plukkes opp langs ruta. For å få til dette kunne baksetet fjernes. Det vil si kombinert passasjer- og godsbefordring med plass for melkespann under baksetet. Bussen har dessuten en sjåførdør foran på venstre side. Det finnes et bagasjerom bakerst med utvendig luke. Bussen var også utstyrt med takstige og takgrind over hele taket

I original tilstand

Etter innledende reparasjoner, vedlikehold og registrering, og deretter en del sesongers bruk ved museet, ble det foretatt en gjennomgående overhaling og restaurering. Dette med både

egne og med eksterne interesserte krefter. Restaureringen ble utført i løpet av tre vintersesonger, alt gjort etter faglige kriterier, og bussen fremstår nå i en tilnærmet stand som ny og opprinnelig, både innvendig og utvendig. Fargeskjemaet er også det opprinnelige. Bakhjulene er enkelthjul, en løsning som også er gitt av breddebegrensningen. Bussen har en størrelse og egenskaper som passer svært godt i miljøet og på museets smale grusveger! Et av bildene ved teksten gjengir en datids Volvo-annonse (1958) som viser norsk presentasjon av Bamse-modellbetegnelsen, mens et annet bilde viser bussen i nåværende stand.

Museets gjenstandsnr. er 2197.

Tekst | BJØRN PREBENSEN, ASGEIR ENGJOM

Foto | OLE ARVID FLATMARK

BOREBRANSJEN

VISER ANSIKT

Store deler av norsk borebransje går sammen og viser hva den står for på sin egen borepaviljong under Vei og Anlegg 2012. Det er sannelig på tide, synes både produsenter, leverandører og boremannskapene selv.

Stiller opp 1 Hans Vetle Sjørholt er en av mange som ser fram til å bidra når mange i norsk borebransje samles på egen paviljong på Vei Og Anlegg i begynnelsen av mai.

Stiller opp 2 Qmatec Drilling har valgt å vise fram egne produkter via borepaviljongen på Hellerudsletta (Foto: MEF)

Borebransjen i Norge favner svært bredt i og med at den opererer innenfor en rekke ulike oppdragstyper. Men aktørene som holder på med disse forskjellige boreutfordringene har svært mye tanke- og kompetansegods til felles. Og alle bruker spesialproduserte rigger til de respektive formålene, enten det bores for sprengning, etter vann, for etablering av energibrønner, til forankring av store bygge- og anleggsprosjekter til fast grunn eller hva det ellers måtte være.

For på best mulig måte å synliggjøre og vise for all verden hva denne bredt anlagte virksomheten driver med har Maskingrossitetenes Forening (MGF) satt av et eget område under Vei og Anlegg på Hellerudsletta til en egen borepaviljong.

- Ja det er helt riktig, bekrefter direktør Anita Helene Hall i MGF.

- Vi mottok sent i fjor høst en felles forespørsel fra Seksjon brønn- og



spesialboring i Maskinentreprenørenes Forbund (MEF) og den norske boreriggprodusenten Qmatec AS om mulighetene for å sette av plass til en egen paviljong for borebransjen. Det har vi fått til, og nå er borebransjen selv i gang med å innrette seg på området sitt. Vi har også fått bestillinger på utstillingsplass på paviljongen fra flere viktige og tunge produsenter og leverandører til nettopp borebransjen.

Internasjonal oppmerksomhet

Daglig leder Kjell Aril Grønås i Qmatec AS synes det er på tide at norsk borebransje nå får et eget nasjonalt utstillingsvindu som viser hva den er god for.

- Samlingen på Vei og Anlegg 2012 betyr at vi vil få mer oppmerksomhet internasjonalt også. Norge er en verdensledende nasjon innen boring og boreteknologi både til vanns og til lands, men lite er gjort for å samle kompetansen og miljøet og vise dette fram som en enhet, sier Kjell Aril Grønås.

Borebransjen er ingen spesifikk bransje i seg selv, men oppfattes gjerne som et slags underbruk av anleggsbransjen. Mange av landets aktører som driver med borevirksomhet er imidlertid medlemmer i MEFs seksjon for brønn- og spesialboring der det meste av denne kompetansen administreres og omsettes i praktisk virke.

- Samling på Hellerudsletta kan være en god start på noe nytt i Norge. Vi har altså klart å få til en samling av viktige aktører og leverandører på en egen paviljong på denne korte tida, og håper det kan organiseres en bredere presentasjon av borebransjen og miljøet omkring neste gang en stor norsk anleggsmesse arrangeres. I andre europeiske land er det vanlig å samle boreteknologi og -kompetanse på egne paviljonger på messer og samlinger på samme måte som vi når gjør det i mai. Det gjelder også å tenke stort med sikte på internasjonale markeder, sier Kjell Aril Grønås.

Flest i verden

Mens brønnborene lenge ble oppfattet som en egen "rase" innenfor norsk borevirksomhet, har de fleste som nå driver med sikring av varig vanntilførsel fra grunnen også spesialisert seg på andre områder som energiboring, stag- og peleboring og flere typer fundamentering.

Daglig leder Hans Vetle Sjørholt i Sør-Norsk Brønnboring AS vil bruke

svært mye av egen tid på borepaviljongen under anleggsmessa på Hellerudsletta.

- Få er klar over at Norge er det landet i verden som har flest høytrykks-kompressorer i drift. Da snakker jeg om trykk på opptil 35 bar, og kompressorene brukes av alle brønn- og spesialborebedrifter. Det sier alt om hvor stor betydning spesialboring har i de aller fleste sammenhenger. Og ved å tenke framover ser vi større og større utfordringer der boreteknologi blir enda viktigere enn før. Klimaendringer vil for eksempel kreve enda bedre fundamentering av bygninger til fast fjell enn før. I Norge er vi fra før vant til å feste det meste i fast fjell, og det må de begynne mer med ellers i Europa også. Og mens europeiske land sliter med skrantende økonomi sitter norske bedrifter med alt som trengs av utstyr, kompetanse og teknologi til å ta på seg slike oppgaver.

Energiboring er et annet område som vil vokse voldsomt i de kommende årene.

- Jeg sier det igjen: Bransjen for brønn- og spesialboring sitter med kompetansen, teknologien og utstyret. Nå skal vi vise oss fram i fellesskap, understreker Sjørholt.

Framsynt

Han peker også på behov for å vise fram seneste års utvikling på det maskin- og utstyrmessige området.

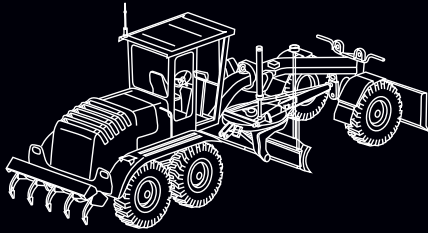
- Det er viktig å vise at Norge faktisk driver egen utvikling og produksjon av borerigger til ulike formål. Samtidig utvikler andre store produsenter tilsvarende teknologisk innovasjon.

På denne aller første borepaviljongen i Norge har Romec, Grindfos Pumper, Qmatec, NT Pumpeservice og Entreprenørservice alle bestilt og fått tildelt utstillingsplass. Sett under ett er norsk borebransje sterk internasjonalt og har med årene kort og godt blitt en særdeles tung aktør på flere spesialområder innenfor generell anleggsvirksomhet også i Norge.

- Nettopp derfor er jeg blant dem som virkelig ser fram til å vise oss fram på Vei og Anlegg på Hellerudsletta i mai, sier Hans Vetle Sjørholt.

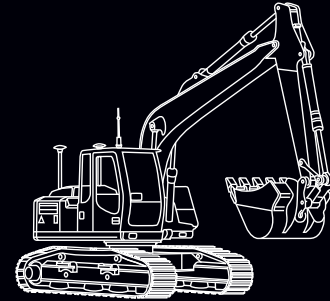
Tekst og foto

| SVEIN ERIK MADSSVEEN



3D maskinstyring
med GPS, mmGPS
eller totalstasjon

2D maskinstyring
med laser,
ultralød og tverrfall

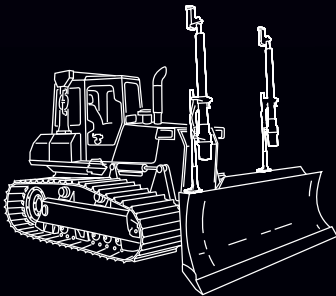


3D GPS
maskinstyring

2D maskinstyring
med enkel
eller grafisk display

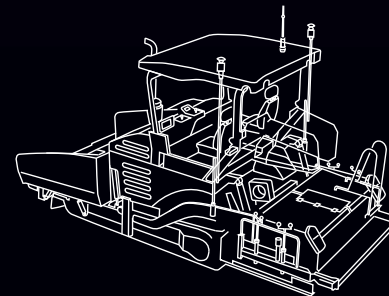


Full kontroll.



3D maskinstyring
med enkel GPS
eller dobbel GPS
eller totalstasjon

2D maskinstyring
med enkel eller
dobbelt lasermot-
taker og tverrfall



3D maskinstyring
med mmGPS
eller totalstasjon

2D maskinstyring
med ultralød,
skanner og tverrfall

Get Connected... *sitelink*





En bonde ble kjent med en fiskerfrue, faktisk så godt at det endte med farskapssak.

Til alt hell var fiskeren en storsinnet sjel som tilga kona og beholdt både henne og den nye ungen.

Men han forlangte en ting: Bonden skulle betale forsørgerbidrag for ungen. Dette aksepterte ikke bonden, og saken endte i retten, der bonden viste til Jordloven §36 2.ledd pkt D, som lyder: "Hvis en del av bondens sæd faller på annen manns grunn, skal grøden tilfalle grunneieren."

Fiskeren protesterte ikke på det, men påberopte seg Lov om fiske og fangst pkt 16, der det står:

"Hvis faststående redskap settes innenfor grunnlinjen til annen manns grunn, skal det kappes så tett inntil festet som mulig, for dermed å hindre at ny skade oppstår."

Bonden aksepterte forsørgerbidraget.

Sudoku

Løsning kommer i neste nr.

5				1				
6						1		
8	7		6	9				
		3			4			2
	9			7			3	
1			9			5		
				6	7		4	8
		7						9
				4				7

Løsning sudoku Anleggsmaskinen 01-12

2	3	8	1	6	5	7	9	4
7	9	5	2	3	4	6	8	1
6	1	4	8	9	7	3	2	5
3	7	6	5	8	9	1	4	2
4	5	9	3	1	2	8	6	7
1	8	2	7	4	6	9	5	3
8	6	1	4	2	3	5	7	9
9	2	7	6	5	1	4	3	8
5	4	3	9	7	8	2	1	6

NÅR STØRRELSEN TELLER



Den ultimate maskinen innen komfort og sikkerhet.

Store gravere fra Hitachi er enkle å manøvrere, de er slitesterke, stabile og raske. Integrert sikkerhetsutstyr, avansert teknologi og romslige førerhus sikrer føreren en problemfri hverdag og beskytter under de mest utfordrende arbeidsforhold.

Økt produktivitet er resultatet!

NASTA®

NASTA AS, Bommestadmoa 4, 3270 Larvik
P.b. 2100 Stubberød, 3255 Larvik
t: +47 33 13 26 00 f: +47 33 11 45 52
www.nasta.no

Vinneren får fem flax-lodd.

[illegible]

Løsning

AM-kryss 01-12

Vinner i januar:

Bjørn Kristoffersen
3361 Geithus

Navn:

Adresse:

Poststed:

Hele løsningen sendes til Anleggsmaskinen,
Postboks 505 Sentrum, 0105 Oslo, innen 7. mars
merk konvolutten "Krøsset"

DEN NYE D-SERIEN GRAVEMASKINER



EC250DL

EC300DL

EN LITEN REVOLUSJON

Volvo Maskin AS

Telefon: 66 81 86 86

Telefaks: 66 81 86 79

www.volvomaskin.no

Under utviklingen av fremtidens gravemaskiner har Volvo jobbet mye med hybrid-løsninger. Volvos ingeniører fant ut at mye av effekten man oppnår med hybrid kan oppnås til en langt lavere kostnad ved hjelp av intelligent elektronisk styring av hydraulikksystemet. For dette arbeidet er de belønnet med den høyeste utmerkelse for teknologiutvikling i Volvo, og det er søkt beskyttelse av løsningene gjennom flere patentsøknader. Systemet gir i korte trekk mindre effekttap i forbindelse med svingbevegelsen, og reduserer trykktap i hele hydraulikksystemet.

Resultatet er opp til 19% lavere dieselforbruk pr. produsert tonn!

Dette merkes godt på totaløkonomien. Legger du til høy annenhåndsverdi, stort utvalg av byttekomponenter og støtte fra landets best utbygde serviceapparat blir regnestykket enkelt.

VOLVO CONSTRUCTION EQUIPMENT

